

КЪМ ДИСКУСИЯТА ОТНОСНО БОХАИРСКИЯ ЕЗИК И ПИСМО

Автор: Валентин Йорданов

1. НАКРАТКО ЗА ДИСКУСИЯТА.

Съществува твърдение, че названието на диалекта и писмото на коптите в Северен Египет – *бохаирския език и писмо* – като термин няма общо с етнонима *българи* (*балхари/болхари*) и епитета *български* (*балхарски/болхарски*); че терминът произхождал от арабската дума за езеро – „бохайра“.

Една такава хипотеза negliжира твърде лековерно идентичността между *коптското храмово писмо* и *българската кирилица*, като подкрепя косвено старата лъжа, според която *коптската азбука* е версия на *гръцката*. Според нас последното е толкова невярно, колкото и че *латинската азбука* и *кирилицата* са заемки от *гръцката*.

Коптската азбука се отличава от *гръцката* и повече прилича на *кирилицата* със специфичните букви ц, ч, ш, щ, ъ, ъ, ю, я, обслужващи вокалите, така характерни за *българския език* и неговите предшественици – *старобългарския* и *старославянския*. Това не е случайно.

Сравнението между графиката и фонетиката на *коптската*, *кирилската*, *готската* и *гръцката азбука* (**Таблица 1**) е най-безапелационното доказателство за правилността на нашата теза. Защото докато цели десет коптски букви нямат гръцки еквиваленти, то кирилски съответствия нямат само две коптски букви. Освен това в *кирилицата* съществуват още дванадесет специфично български графеми/фонеме, които липсват в съпоставените тук *коптско*, *готско* и *гръцко писмо*: графема на знака „буки“ **Б** / фонема на знака „веди“ **В**, „зело“ **З**, „иже“ **И**, „отъ“ **Ѡ**, „ци“ **Ц**, „ер-голям“ **Ъ**, „иеры“ **Ы**, „ер-малък“ **Ь**, „ят“ **Ѣ**, „малък юс“ **Ѧ**, „голям юс“ **ѧ**, „ижица“ **Ѥ**; както и три дифтонга **Ю**, **Я**, **ѥ** (ие).

Table 1. Coptic – Cyrillic – Gothica – Greek alphabet.

Coptic alphabet	name	Cyrillic equivalent	name	Gothica Vulfila	numeric value	Greek equivalent	translit. (IPA)
Ⲁ	Alpha	Ⲁ	Азь	Ⲁ	1	Α, α	a
Ⲃ	beta	Ⲃ	Боуки (Бог)	Ⲃ	2	Β, β	w / b
Ⲅ	gamma	Ⲅ	Глаголи	Ⲅ	3	Γ, γ	k / g
Ⲇ	dalda	Ⲇ	Добро	Ⲇ	4	Δ, δ	t / d
Ⲉ	ei	Ⲉ	Есть	Ⲉ	5	Ε, ε	i / e
Ⲋ	sou	Ⲋ	Живѣте	Ⲋ	6	(none)	g
Ⲍ	zeta	Ⲍ, 3	Земля	Ⲍ	7	Ζ, ζ	z
Ⲏ	eta	Ⲏ	Гюев	Ⲏ	8	Η, η	i / hi
Ⲑ	theta	Ⲑ	Тита	Ⲑ	9; 700	Θ, θ	th
Ⲓ	iota	Ⲓ, ⲓ	Ижеи	Ⲓ	10	Ι, ι	i

Κ	kapra	κ	Како	Κ	20	Κ, κ	k
Λ	laula	λ	Людиѣ	Λ	30	Λ, λ	l
Μ	me	μ	Мыслитѣ	Μ	40	Μ, μ	m
Ν	ne	ν	Нашъ	Ν	50	Ν, ν	n
Ξ	ksi	ξ	Ѡи (кси)	Ξ	60	Ξ, ξ	ks
Ο	ou	ο	Онъ	Ο	70	Ο, ο	o
Π	pi	π	Покои	Π	80	Π, π	p
Ρ	ro	ρ	Ръци	Ρ	100	Ρ, ρ	r
Σ	semma	ς	Слово	Σ	200	Σ, σ, ς	s
Τ	tau	τ	Твърдо	Τ	300	Τ, τ	t
Υ	he	ου, υ	ου, у	Υ	400	(none)	u / ou
Φ	phi	φ	Фръгъ	Φ	500	Φ, φ	ph

ⲭ	khi	ⲭ	Хѣръ	ⲭ	600	Х, х	kh
Ⲫ	psi	Ⲫ	џи (пси)	(none)	700	Ψ, ψ	ps
Ⲱ	o	Ⲱ	Ша	(none)	800	(none)	ch
ⲱ	šai	ⲱ	Ща	(none)		(none)	cht
Ⲏ	fai	Ⲏ, ⲏ	Чръвъ	Ⲏ	90	(none)	f / tch
ⲛ	xai	ⲛ	ѣръ (малък)	(none)		(none)	-
ⲉ	hori	ⲉ	Глаголи	(none)		(none)	h / g
Ⲭ	dandia	(none)	-	(none)		(none)	dʒ
Ⲅ	qima	Ⲅ	Копа (Q)	(none)		Ϡ, ϡ	q
Ⲧ	ti	Ⲧ	Отъ	Ⲧ		(none)	yu
Ⲕ	psis ənše	(none)	-	Ⲕ		(none)	ya

Източници: omniglot.com/writing/coptic.htm;

В.Ф.Кривчик, Н.С.Можейко. Старославянский язык. Минск, 1985, с.19; **Codex Argenteus Upsaliensis**. Jussu Senatus Universitatis phototypice editus. Officina Almqvist & Wiksell. Upsaliae. Societas Malmö Ljustrycksanstalt. Malmögiae, p. 34.

Това за азбуката. А езикът? През целия XX век, че и до днес, египетската филология търпи едно мъчително развитие: няколко пъти кардинално се променя разбирането за произхода на египетския език.

Т.нар. „Берлинска“ египтологична школа, с представители А.Ерман, К.Зете, Х.Полоцки, Ф.Юнге, Х.Затцингер и др., поддържа хипотезата за принадлежност на египетския език към асиро-семитските езици. Напротив, „Европоцентричното“ лингвистично направление, което обединява учени от Англия, Франция, Италия, Швейцария, Австрия, Русия, като например А.Гардинър, Б.Ган, Е.Бъдж, Е.Невил, Дж.Ален, М.Колиен, А.Лоприено, В. Голенищев и др., поставя египетския език в индоевропейското езиково семейство, разбира се, повлиян от африканските и семитските езици. Има и трето, „Африканско“ направление: според френския учен Г.Масперо египетският влиза в групата на берберските езици, а Т.Обенга от Конго го причислява към субсахарското езиково семейство.

В крайна сметка световната научна общност е принудена да признае: изследванията за структурата на този език не са достигнали да окончателен достоверен и обективен резултат, а се характеризират като приблизително верни. Едно защото този език е много древен и второ защото херметичното йероглифно писмо, както и херметичното бохаирско писмо, не разкриват лесно своите тайни.

Днес дискусията за египетския език е достигнала до становището, че той има близки черти от една страна със семитските, а от друга – с класическите европейски езици, по отношение на структурата на глаголните и именните корени, формата на местоименията, окончанията, лексиката, синтаксиса и др. Закономерно, защото един древен център на цивилизацията като *Египет* е привличал и се е възползвал от по-изостаналите етноси. От своя страна в процеса на общуване семитските, сахарските и другите племена са оставили значими следи в лексиката и граматиката на египтяните. Това проличава при съпоставката на съществуващите по време на *Новото царство* диалекти, наследени от коптите. Афро-либийското влияние е по-силно на юг и отслабва в посока север: съответно в зоните на *саитския*, *фаюмския* и *бохаирския диалект*. Последният, бидейки от древността храмово-литургичен език, се е запазил най-чист. През VII век, по време на арабското завоевание, за да съхранят традиционната си култура от нашествениците, коптите се консолидирали около *бохаирския диалект* и го наложили в трите диалектно-географски зони (цял *Египет*). /Кузицин, В.И., М.А.Дандамаев, Н.В.Кузырева и др. Историография истории Древнего Востока. Т.1. М., Изд. „Высшая школа“, 2008, с. 56-103/.

Именно в свещения *бохаирски диалект* може да се открие и установи европейската основа на египетския език, носител на която била жреческата каста, чиито предци в дълбока древност са дошли, според нас, от индоевропейската си родина *Тракия*.

Може би научната общност трябва да се върне към непубликуваната оригинална хипотеза на изцяло отдадения на египтологията русин Владимир Голенищев (1856-1947 г.) за синтаксиса на древноегипетския език, разкриващ родство с един от най-старите индоевропейски езици – старославянския. Под древноегипетски език се има предвид свещения език, обслужван от йероглиф-

ното и бохайрското писмо на жреците, а не народния език с пригоденото за него демотично писмо. Ценните ръкописи с изследванията на този автор се пазят в Центъра „Владимир Голенищев“ в Париж, а някои – в Оксфорд. /пак там, с. 75-76/.

2. ФИНИКИЙСКАТА АЗБУКА И ГРАД ТИР.

Коментираното относно коптския език и азбука е само едната страна на проблема. Другата, разбира се, се таи в произхода на *гръцката азбука*: по-правилно пеласгийската или елинската. Античните автори съобщават (вж. § 3 и 4), че същата тази азбука е донесена в Елада от финикийския принц Кадъм, син на Агенор. Кадъм напуснал със своя флота родния си град Тир (Финикия) и след дълго плаване пристигнал в Беотия (Елада), където построил преславен град – „седмовратата Тива“.

Следователно *елинската азбука* не е елинско творение, а финикийско. Но такова е и *латинската азбука*: *етруското писмо* също е *финикийско*, защото *етруски* = *тирсени* (вж. по-подробно в § 4). Последните етноними идват отново от топонима *Тир* (*Tiras*) на споменатата финикийска столица, чиято етимология пък се корени в свещения жезъл *тирс* на Дионис/Хор – господаря на древния свят след Зевс/Озирис и Хадес/Сет.

Жезлите на боговете са били ползвани като атрибути на духовно-царската власт от техните потомци, а сетне и от човешките царе. Но те придобили и една друга роля – на свещена утвар, наследена от боговете и пазена в храмовете. В своя предговор към „История на Финикия“ на Санхуниатон (VI в. пр.Хр.) Филон Бибълски (~50-138 г.) пише:

„... На тези благодетели [боговете – б.В.Й.], считайки ги за виновници за [появата на] много блага, **финикийците се покланяли като на богове, а след тяхната смърт им устроили храмове, осветили по техните имена стели и жезли** [к.В.Й.], почитайки ги много, и установили големи празненства в тяхна чест.“ /История на Финикия, I, 29. – В електронното издание: **Санхуниатон Беритский**, [преведен на гръцки от] **Филон Библский**. Финикийская история. Перевод Б.А.Тураева по изданию: *Fragmenta Historicorum Graecorum* К.Мюллера. Библиотека Якова Кротова: <http://krotov.info/acts/04/onomastik/biblsk.html> /.

Обожествяването *тирса* на Дионис/Хор и съхраняването му в олтарите на прочути храмове – средоточия на обществения живот, около които възникнали градове, обяснява появата на топоними, етноними, антропоними и нарицателни – производни от термина *тирс*. Примери: град *Тир* във *Финикия*; *тирсени* (*етруски*) – племе в *Италия*; *Тиренско море*; град *Дирахий* (*Дуръс*, *Дурацо*, *Драч*); град *Тирана* в област *Тирана*, *Албания*; *Тирол* – планинска област в *Австрия*; град *Дристра* (*Дуросторум*, *Дръстър*), *България*; *Атропа* („Нетелесна“) – една от трите мойри (богини на съдбата), а по-късно една от трите жрици-вакханки в прорицалището на Дионис в *Родопите*; *Терес I* (~475~445 г. пр.Хр.) – основоположникът на династията царе на *Одриското царство* в *Тракия*; *тиран*; *тирания*; *тирада* – монолог на тиран; *трапеза* – Тра-Пес, Т[е]

ра-Пес, т.е. „[Храна, добита от] пастирска земя“; *тропос* – „тяло“; *тропам*; *треперя*; *търся*, *търсене* – издирване на нещо, в духовен аспект – влечение към *Твореца* или потребност на душата да излезе от тялото; *тревога*, *терзание* – безпокойство; *трактир* – крайпътна кръчма, хан; *тире* – черта; *дирек* – стълб; *дирхем* – парична единица на *Изтока* (Дир-Хему: „Земни чеда“, късчета метал, извадени от земята, плод на любовта между Гея и Уран).

Специално за храма на град *Тир* има писмено сведение. Херодот (485-425 г. пр.Хр.) посетил градския храм и е оставил бележки за него. Богът тук е бил почитан под името Херакъл – героично име на Дионис/Хор, „един от дванайсетте богове“:

„... **За египтяните Херакъл е един древен бог и както самите те твърдят, седемнадесет хиляди години са изминали до времето на възцаряването на Амасис, след като от осемте божества се родили дванайсетте бога, от които Херакъл смятат, че е единият** [к.В.Й.]. В желанието си да науча точно от сведущи хора, как стоят нещата с тези божества, аз отплувах и за Тир във Финикия, научавайки се, че там има свещен храм на Херакъл. Видях този храм, богата нареден с много и различни свещени дарове; имаше вътре и две стели – едната от чисто злато, а другата – от смарагдов камък, блестящ силно през нощите. Разговорих се с жреците на бога и ги попитах колко време има, откак е бил построен храмът им; открих, че те също не са съгласни с елините; защото ми рекоха, че [град – б.В.Й.] Тир и храмът са основани по едно и също време и че има две хиляди и триста години, откак хора живеят в Тир.“ **/Херодот.** История, кн. II, 43, 44. – В изданието: **Херодот.** История. Кн. I-III. Прев. от старогр. П. Димитров. С., Изд.НИ, 1986/.

Предполагаме, че град *Тир* и храмът му са основани много по-рано. Но дори да приемем за достоверно казаното от финикийските жреци през V в. пр.Хр., когато ги е посетил Херодот, тогава храмът е построен около 2800 години пр.Хр. Героят Херкулес, син на Алкмена и Амфитрион, е живял през XIII в. пр.Хр., преди Троянската война. Следователно елинският Херкулес е съществувал доста по-късно от египетско-финикийския Херакъл. Всъщност по данните от *Египет* и *Финикия* бог Дионис/Хор (Херу) е първият носител на името Херакъл, като такъв е показан Сабазий на плочката от Белинташ (**сн. 1**); именно на този бог и на неговия *тирс* (**сн. 2, 3**) е посветен храмът на град *Тир*, както и топонимът на града.

В „Книга на мъртвите“, гл. 125, има откъс, който изяснява символичната роля на змиите в изображението от Белинташ:

“Какво е името на този бог, закрилян със небесен огън?

Кой обграден е със стена от змии-богини?

Кой отдъхва си на повърхността на води течащи?

Кой е той?

Озирис е това!”

Бог Озирис-Хор „обграден е със стена от змии-богини“. Очевидно змиите са неговите жрици – *вакханките*, – театрално възпроизвеждащи прежеждията на майка му, кравата Йо/Изида, *първата вакханка-кърмачка*. Но освен от *змиите-вакханки*, божият син-слънце е „закрилян със небесен огън“. Уместно е да добавим тук, че *дакините* – жриците на племето *даки* – изпълнявали голи свой ритуален „небесен танц“, извивайки телата си подобно на змии.

Снимка 1. Сребърна плочка, открита в тракийското светилище Белинташ с изображение на Сабазий – антична обща персонификация на Зевс/Озирис и Дионис/Бакх/Хор, – заобиколен от змии. Боздуганът в ръката на Дионис/Хор ясно показва, че Хорос (Херу) е бил първият Херос – Тракийският херос, – героичен типаж в историята, а много по-късният герой Алкид, с псевдоним Херкулес, само му е подражавал. НАМ-София.

Снимки 2, 3. Изображения от Месопотамия с култови сцени около „сияйния жезъл“ (тирс). На първата снимка жреците са маскирани като риби, а на втората – като грифони. Те „миропомазват“ тирса посредством шишарка – един от растителните символи на Дионис, свързан с неговата могъща фалическо-оплождаща природа да сътворява и дава живот на цялата вселена.

3. ПРЕНАСЯНЕТО НА ФИНИКИЙСКАТА АЗБУКА В ЕЛАДА И ИТАЛИЯ, И КОГА Е СТАНАЛО ТОВА

Тук е мястото да обърнем внимание на хронологичния момент. Кадъм **не е** живял през VIII-VII в. пр.Хр., откогато датират първите буквени надписи в *Елада*.

Царят на град *Тир* Агенор се явява внук на Дионис, а синът му Кадъм – правнук на бога. И тъй като Дионис е живял в IX хил.пр.Хр. /**Херодот**. История, кн. II, 43, 44; **Maneto's old Chronicle**. The Reign of the Gods (Problems with extant fragments). – <http://www.atlantisquest.com/Manetho.html/>, то следва, че правнукът му Кадъм трябва да бъде отнесен към VIII хил.пр.Хр., имайки предвид продължителността на живота на боговете в онази епоха.

Тракийските хиерофанти Орфей и Лин били синове на Еагър и внуци на Харопс – съвременник и съмишленик на бог Дионис; последният лично поставил Харопс на тракийския трон и го посветил в своите мистерии. Така че 3 поколения след Дионис и Харопс техните внуци Кадъм, Орфей и Лин също били съвременници, и както личи от античните текстове – добри приятели.

Съратничеството на последните трима възникнало вследствие похищение-то на Агеноровата дъщеря Европа от Астерий – царя на остров *Крит*. Астерий също имал добър произход: баща му Тектам бил син на богиня Деметра и Карманор – първият цар на о. *Крит*, който управлявал от гр. *Тарра* (*Кносос* и *Фестос* били основани по-късно от Минос – правнука на Карманор).

Родителите и братята на Европа бързо организирали спасителна експедиция. Баща ѝ Агенор предоставил на по-големите си синове Кадъм и Тасос кораби и войска. Присъединила се Телефаса (жената на Агенор), разтревожена за изгубената си дъщеря. Никой обаче не отгатнал вярната посока за търсене – на юг, към остров Крит. Флотата на спасителите потеглила погрешно на север – към крайбрежието на *Тракия* и близките острови. Там ги посрещнали радушно тракийските царе, които обаче не знаели нищо за отвлечената принцеса Европа.

Царят на остров *Самотраки* Ясион, в знак на добро разположение, оженил Кадъм за сестра си Хармония. А Тасос останал на остров *Тасос*, където, типично за един добър финикийски моряк, си построил пристанищен град. Там обаче от мъка се споминала майка им Телефаса /**Аполодор**. Митологическа библиотека, III, I, 1. – В изданието: **Аполлодор**. Мифологическая библиотека. Перевод, закл. статъя, примечания, указатель В.Г.Боруховича. Ленинград, Наука, 1972. Електронна публикация; **Херодот**. История, II, 44; **Диодор**. Историческа библиотека, V, 48, 5. – В изданието: **Диодор Сицилийский**. Историческая библиотека. Перевод, статъя, комментарии и указатель О. П. Цибенко. На сайте Античная литература: <http://ancientrome.ru/antlitrr/diodoros/index.htm/>.

Ще представим накратко Ясион – една популярна личност в онази епоха. Родили го Зевс и Електра, като брат му Дардан станал основоположник на царската династия на град *Троя*. Зевс осуетил влечението на Ясион към Деметра, затова той се оженил за Кибела, която му родила син Корибант – учредителят на култа към Кибела в *Анатолия*.

Кадъм и Хармония, хранейки все още надежда да открият Европа, поели с каботажно плаване на юг. Накрая, уморени и обезверени, стигнали до брега на *Беотия*, където към отряда на Кадъм се присъединило местното племе *aones*. Навлезли в материка и избрали терен за установяване. Кадъм и хората му построили замъка *Кадмея* на един скалист хълм, под и около който местните устроили града *Тива*, ограден с крепостна стена по-късно от потомците на Кадъм /**Павзаний**. Описание на Елада, кн. IX, 5: 2, 3. – В изданието: **Павзаний**. Описание на Елада. Кн. VI-X. Превод от старогр. Валерий Русинов. Институт по тракология при БАН. С., ИК „Рал Колобър“, 2005/.

Така че финикийският принц Кадъм построил своя град *Тива* в *Беотия* още през VIII хил. пр.Хр. Следвайки родовата традиция, издигнал градски храм на своя пращядо Дионис, в който да се изпълняват свещените му ритуали с използване на *бохарското писмо* (финикийски вариант). Скоро след това, вероятно нарочно поканен да освети новия храм, в *Тива* пристигнал царят на *киконите* Орфей, общотракийски архемист, сърдечно приет от Кадъм. Авторитетният познавач на култа Орфей изправил и реформирал практиката на *Дионисовите мистерии* в град *Тива* /**Херодот**, II, 44/.

И така в Елада от VIII до I хил. пр.Хр. свещената *бохарица* била ползвана само в храмовете от тракийските жреци и пелазгийската аристокрация за целите на култа. Ахейските вождове и жреци получили достъп до нея при идването си в Елада през II хил. пр.Хр., а сетне свободните гръцки граждани започнали да я ползват вече и извън храмовете – едва към средата на I хил. пр.Хр.

В Италия император Клавдий (41-54 г.), наследникът на Октавиан Август и Калигула, съставил речник на етруския език и написал труд „*Le Turgenika*“, посветен на обичаите и изкуството на *етруските*. Обаче тези ценни изследвания са погубени от придворните „учени“ гърци, за да бъде мистифициран етническият произход на *етруските/тирсени*, като се забрави преданието за тяхното древно преселване от град *Тир*, откъдето тръгнал и Кадъм, приносителят на *финикийската азбука* и култура в Елада, както и сестра му Европа – цивилизаторката на остров *Крит*.

Така днес се е стигнало до абсурда консервативни учени да възпроизведат лъжата, че *етруските* са пренесли в *Рим* западен вариант на *гръцката азбука*, от който уж била произлязла *латиницата*.

Истината е, че хилядолетия преди появата на *гърците* като етнос, *финикийците* и тяхното етническо разклонение *етруските* са ползвали своята родна оригинална *финикийска писменост*, пряк наследник на божествената *бохарица*!

Потвърждение намираме в един интересен етруски артефакт: мастилница във вид на петел, направена от лъскава черноглазурна керамика, тип *bucchero* (сн. 4). На петела са начертани буквите, ползвани от *етруските* /вж. История на света в 20 тома. Т.II. Прев. от англ. **Ал.Николов**. София, Абагар холдинг – Амстердам, Тайм лайф, 1995, с.114/. Двадесет от тях са залегнали в архаичната *латиница*, а по-късно били добавени още шест.

Снимка 4. Мастилница във вид на петел, на която е изписана етруската азбука.

Освен това, близостта между *финикийците* и *етруските* проличава от тесните икономически, военни и религиозни връзки между финикийската колония *Картаген* и *Етрурия* (*Тирсения*) от древността до царската епоха на *Рим*, а и след това /История на религиите. Т.II. Авторски колектив: **Франсис Виан, Жан Варен, Жак Дюшен-Гилемин, Франс Винке, Ян де Врис, Франсоаз льо Ру, Реймън Блок.** С., Изд. Gallimard & Прозорец, 1996, с. 438/.

Етруската азбука съчетава чертите на *бохаро-кирилица*, *финикийска*, *латинска* и *гръцка азбука* (точно в този ред). Тя прилича най-много на *бохаро-кирилицата* и *финикийската азбука*, по-малко на *латиницата* и най-малко на *гръцката азбука*. От което следва, че тя е произлязла от божествените *бохарско* и *финикийско писмо* и е послужила за основа на *латиницата*. *Етруските/тирсени*, бидейки потомци на *финикийци* от град *Тир* или неговата колония *Картаген*, естествено, са ползвали родното си *финикийско писмо*.

Етруските текстове, написани с тези букви, не са разчетени досега. Езикът им е загадка. Има хипотеза за връзка между мъртвия *етруски език* и живия *език на баските*. Тази хипотеза може би е основателна, ако се предположи, че *баските* са потомци на жители на древна финикийска колония. Други считат *баския език* за наследство от *Атлантида*, като предполагат, че следи от него има в родови имена и топоними в *Мала Азия*, *Левант* и *Елада* /Д. Х. Чайлдрес. Изгубените градове на Атлантида, Древна Европа и Средиземноморието. С., ИК „Бард“, 2007, с. 199-203; за *баските* – с. 320-323/.

Другият основен етнос на *Апенинския полуостров* – *латините* – очевидно носят етноним, възникнал от славянското име *Лада* на Богинята-майка. На нея бил наречен легендарният им родоначалник *Латин* (XII в.пр.Хр.?). Цар *Латин* приел на земята си троянците на Еней, след гибелта на великия град *Троя*. Оженил Еней за дъщеря си *Лавиния*, а двата народа се слели.

Територията на *латините* носела названието *Латия* (*Latium*), в по-дълбока древност – *Ладия*. Милан Савич употребява като разновидности име на *Лада* – *Дева*–

не, т.е. *Дева* /Историия бугарского народа до пропасти държаве му. У Новоме Саду, 1878, с. 21/. *Латините* или *ладините* вероятно са древно-славянски народ, който е мигрирал на *Аленините* още през II хил. пр.Хр. и са от голямата група на *девите* или *ваните*, навлезли от *Азия* в *Европа* именно през тази епоха. Податки за тези миграции има в скандинавските саги /**Снуре Стюрлюсон**. Саги за кралете на Севера. Прев. от норвежки език Румяна Сироманова. С., ВИ, 2003, с. 24-41/.

Бидейки *славяни*, жреците на *ладините* (*латините*) несъмнено са ползвали свой вариант на *бохарското писмо*, затова не са се възпротивили да възприемат почти идентичната *тирсенска* или *етруска* (т.е. *финикийска*) писменост.

На *Италиийския ботуш* обаче е живял още по-древен етнос. *Ладините* и *етруските* заварили там *умбрите*. В религиозния център на *Умбрия* (Ом-Б-Рея, т.е. „Сърцето-душа на майка Рея“) град *Игувинум* (Иг-Уви, т.е. „Владетелят Уви [Юпитер]“), сега град *Губио*, през 1444 г. били открити седем бронзови плочки с описание на култовия ритуал *amburbium lustratio*, изпълняван на времето от жреческата колегия *Fratres Atiedii*. От този текст проличава, че умбрийският език е диалектно-сроден на латинския, писмото е почти идентично (специалистите не могат да търсят латинско влияние в консервативната среда на култа), а между двата божествени пантеона има повече прилики, отколкото различия /**История на религиите**, с. 455, 456/. Вероятно *умбрите* са родствени с *ладините*, но от още по-древна славянска миграция.

4. ФИНИКИЙСКИЯТ ПРИНЦ КАДЪМ И ТРАКИЙСКИЯТ ИЕРОФАНТ ЛИН АДАПТИРАТ ФИНИКИЙСКАТА АЗБУКА КЪМ ПЕЛАСГО-ЕЛИНСКИЯ ЕЗИК

След отклоненията за тирса на Дионис и за хронологията на разглежданите събития, да поговорим по-конкретно за финикийската азбука. Някои антични автори открехват малко вратичката на тайните, споделяйки, че самият Кадъм – преносителят на финикийската азбука в Елада, – добавил към нея три букви, а Лин – братът на тракийският цар и архемист Орфей – украсил графично *Кадъмвите букви*. По този начин *елинската азбука* получила по-витиеват вид, а *латинската* си останала линейна, каквато е прототипната *финикийска азбука*.

Един от познавачите на *Дионисовите мистерии* е споменатият по-горе финикийски жрец Санхуниатон (VI в. пр.Хр.), преразказан от Филон:

„Първите от всички, казва Санхуниатон, които са записали това, както им заповядал бог Таавт [Хермес/Тот – б.В.Й.], били седемте синове на Сидик [Посейдон – б.В.Й.] – Кабирите [всъщност внуци на Посейдон – б.В.Й.], и техния осми брат Асклепий [син на Аполон – б.В.Й.]. Фабион [Орфей – б.В.Й.], най-древния йерофант от живелите някога финикийци [всъщност траки – б.В.Й.], предал всичко това на орегоните [жреци на Ор, т.е. Дионис/Хор в свещенодействията – б.В.Й.] и на главните тълкуватели на тайнствата, придавайки му форма на алегория и смесвайки го със световните явления на природата. Те на свой ред го предали на своите приемници и чужденци, стараяйки се със всички сили още по-вече да увеличат мъглявостта на разказваното. В числото на тези последните били и Ейсирий [Ей-Сири, т.е. „Окоето на Шири {Дионис}“; известен като Кадъм – б.В.Й.] – изобретател на три букви, [и неговия – б.В.Й.] брат Хна, получил после друго име Финик.“ /**История на Финикия**, I, 38, 39/.

Ето ги конкретните пастири-книжовници, които са се грижели, поколение след поколение, да запазят безценното знание на боговете, систематизирано от Тот в 48 свещени книги. Разбираме, че правнукът на Дионис/Хор – Ейсирий/Кадъм, преносителя на *бохарската азбука* от *Финикия* в *Елада*, бидейки и той посветен, е добавил от себе си три букви към тази азбука.

Усеща се негативното отношение на финикийския жрец Санхуниатон към мистификацията на божествените неща. Той смята Фабион/Орфей за пионер в провеждането на тази практика, не знаейки, че тя е характерна още за Тот, а при неговите предшественици – дори в по-голяма степен.

Но да навлезем още в херметиката, защото азбуката на Кадъм е претърпяла и графична промяна. Дионисий (V-IV в. пр.Хр.) от град *Милет* е цитиран от Диодор Сицилийски относно адаптацията на „буквите на Кадъм“ в *Елада*:

„Сред елините Лин беше първият, който откри различните ритми и песни, а когато Кадъм донесе от Финикия буквите, както ги наричат, отново **Лин беше първият, който ги приложи на елински език, даде им имена и поправи формата им** [к.В.Й.]. Сега буквите официално се наричат финикийски, защото бяха донесени на елините от финикийците, но **простолюдието ги нарича пеласгийски, защото пеласгите първи ги приспособиха и използваха** [к.В.Й.].“ /Диодор. Историческа библиотека, III, 67, 12/.

Един прецизен текст на Дионисий Милетски. Разбираме, че *финикийските букви* са адаптирани към езика на пеласгите и елините – народите, обитавали *Елада* преди идването на гърците. Жрецът-книжовник (*буколос*), който пръв „ги приложи на елински език, даде им имена и поправи формата им“ бил тракийският мист Лин, братът на Орфей. Лин подбрал и пригодил *финикийските букви* към говорения тогава *пеласго-елински език*, подобрил графиките на буквите и ги наименовал.

Действително в графичен аспект *финикийското, тирсено-латинското и елинското писмо* си приличат, но се и отличават. Графиките на буквите във *финикийската и тирсено-латинската азбука* са конструирани от прави линии. Лин допълнил, а в някои случаи видоизменил, праволинейната графика на *финикийските букви* с криволинейна и така получил отличаваща се, макар и подобна, азбука, която дарил на пеласгите и елините, и която по-късно е наречена „гръцка“. Предполагаме, че Лин е извършил това и с *бохаирското/коптското писмо*; то също е „украсено“, но по различен начин.

Днес ще кажем: какво толкова, всеки калиграф и дори чертожник може да го направи. В онова време обаче не било така: имало е норми, които ние дори не можем да си представим и които са изисквали специално познание.

„Свещеният език“, за който говорят египетският жрец Мането (~325~245 г. пр.Хр.) и вавилонският Берос (356-261 г. пр.Хр.), бил семантично организиран от боговете така, че да бъде информативен чрез самите си думи, за умеещия да ги разкодира. Тази негова особеност е забелязана и дискутирана в диалога „Кратил“ на Платон (427-348 г. пр.Хр.):

„... Не е така нищожна тази работа – да се установи име, и не е работа за хора неизкусни или случайни... имената на нещата [т.е. нарицателните имена – б.В.Й.] са дадени от природата и не всеки е майстор на имена, а само този, който обръща внимание на присъщото на всяка вещь по природата на името и може

да възплъти този образ в букви и срички... В името има някаква правилност от природата, ...не всеки човек е способен правилно да установи това име...“ /Кратил: 390 е; 391 б. – В изданието: **Платон**. Кратил. – Електронна версия: <http://amkob113.ru/pltn/pltn-1.html> /.

„За най-правилни ние считаме имената, установени за онова, което съществува вечно, за изконното. Та нали точно тук следва особено внимателно да се установяват имена. И някои от тях са установени, възможно, даже от по-висока от човешката сила – от божествената.“ /397 б, с/.

„... Всяка вещь има звучене, очертания, а много имат и цвят... Изкуството на наименоването е свързано не с онова подражаване, когато някой подражава на подобни [външни – б.В.Й.] свойства на нещата. Това е работа от една страна на музиката, а от друга – на живописата... Всяка вещь има още и същност, както има цвят и всичко онова, за което говорихме... **Ако някой може посредством букви и срички да подражава във всяка вещь именно на това, на същността ѝ, нима не би могъл да изрази всяка вещь, която съществува** [к.В.Й.]?“ /423 д, е/.

„... Така са съставили имената още древните, и в такъв вид те и сега си остават; ако ние съумеем да разгледаме всички тези имена с познаване на нещата и установим съществува ли способ, по който са присвоени и първите имена, и по-късните..., нашата задача ще бъде изпълнена.“ /425 а, б/.

„... Той [Законодателят – б.В.Й.] е подбирал по букви и срички знак за всяка вещь и по такъв начин е създавал имена. А последващите имена той е съставял вече от тези, действайки по подобен начин.“ /427 с. – **Платон**. Кратил. – Електронна версия: <http://amkob113.ru/pltn/pltn-1.html> /.

Избрахме няколко цитата, за да се разбере какво е било *античното понятие за възникването на езика и писмото*. Според това понятие говорната и писмена словесност била изобретена още от първите богове, поради необходимостта на обществото да контактува и се развива, натрупвайки знание и опит. Боговете са измисляли названията не по външните белези – форма и цвят, – а по същността на нещата, изразяваща тяхната функционалност и предназначение. Първите имена и думи са били основа за съставянето на следващите и така постепенно езикът и писмото се обогатявали.

Но да продължим за азбуката. Древните ѝ създатели са определили, че *всеки азбучен знак* трябва да има 4 основни характеристики: вокалност (вибрация); числова стойност, която да отговаря на вибрацията; графика, изразяваща ясно определен символ; название, обвързано със същия символ. Тези характеристики трябва да бъдат в хармония помежду си в отделната буква, както и в комбинациите от букви при съставянето на думи, за да може конструираният от буквите думи и изречения да не влизат в разноречие/дисхармония, а да изразяват гладко смисъла и значенията, търсени в речевото общуване.

Това, което не знаем (херметичната информация) е, че някои букви символизират божества, например във *финикийската азбука* – „Алеф“/“Алфа“ (небесен отец, бик), – „Бет“/“Бета“ (небесна майка, дом), – „Гимел“/“Гама“ (земна майка, камила), – „Тет“/“Тета“ (отец, слънце), – „Реш“/“Ро“ (глава, Ре/Ра); в *коптската азбука* – „Гори“/“Хори“ (Гор/Хор); в *азбуката на Улфила* – „Ю“ (Ювиги или Юпитер), – „Я“ (Янкул, т.е. Зевс).

Други букви символизируют сакрални съоръжения и средства за преход, например Δ – „Далет“/„Делта“ (пирамида, врата), Ξ – „Хе“/„Е“ (прозорец, видимост), Ψ – „Мем“ (вода, памет, мисъл), $\bigcirc$ – „Айн“/„О“ (око, прозорливост), $\boxplus$ – „Хет“ (стена), $\boxtimes$ – „Самекх“ (стълб, стълба), I – „Зайн“ (оръжие, острие), $\angle$ – „Ламед“/„Ламда“ (гиг, гега, жезъл).

Третата група букви символизируют понятия, свързани с живота, раждането, фината енергия, душата: $\aleph$ – „Каф“/„Каппа“ (длан, чаша, утроба), $\beth$ – „Йод“/„Йота“ (ръка, фалос, кол), $\aleph$ – „Нун“/„Не“ (змия, спирала), P – „Пе“/„Пи“ (уста, говор, език), C – „Семма“/„Сигма“ (смисъл, слово), Ψ – „Си“ (душа) и пр.

По същото време, когато Лин извършил азбучната реформа, Орфей предал на Кадъм в град *Тива* съхранения в *Тракия* култ на Дионис, каквото сторил и Евмолп в град *Елевзина*, където потомците му управлявали мистериите на Деметра, Персефона и Яхос чак до античността.

Знаковото дело на посветения в тайните на божествените символи тракиец Лин, в майсторското изпълнение на което той се проявил като продължител на самия бог Тот, изглежда е направило силно впечатление в древния свят и затова в негова прослава и на негово име *езикът и речта* били наречени *lingua* (термин, съхранен в латинския език).

5. ТРАКИЕЦЪТ ЛИН – КОЙ Е ТОЙ? ЕГИПЕТСКАТА ВРЪЗКА

Какво още знаем за Орфеевия брат Лин? Той се прочул като поет и музикант: негов специалитет била тъжната „лунна поезия“ **/Никола Гигов**. Орфей и азбуката. Издава Варненски свободен университет. Варна, 2004, с. 45, 46/.

Херодот му е посветил един абзац във втората си книга:

„... Между религиозните обичаи, достойни за споменаване, е особено забележителна една песен, химнът в чест на Лин, който се пее във Финикия, в Кипър и другаде.; има различно име според това, кой народ го пее; приема се че е един и същ с този, който елините пеят и наричат „В чест на Лин“; така че между многото и различни неща, свързани с Египет и предизвикали учудването ми, беше и това, откъде египтяните са взели този химн в чест на Лин. Изглежда, че го пеят открай време. Лин на египетски се казва Манерос. Египтяни ми казаха, че бил единствен син на първия цар на Египет, че умрял без време и египтяните го почели, пеейки тези оплаквателни песни...

... Египетските обичаи си приличат с мистериите, наричани орфически, и с бакхическите, които са египетски, а също така и с питагорейските... [к.В.Й.]“ **/Херодот**. История, кн. II, 79, 81/.

Бакхическите мистерии „са египетски“ и „си приличат с мистериите, наричани орфически“, не само защото Дионис/Бакх е роден и отраснал в *Тракия*, а сетне е царувал в *Египет* под името Хор, но и защото *Тракия* била люлката на *Светото семейство*, откъдето преди много хиляди години „зелените соколи“ Хелиос/Ра и Кронос/Геб колонизирали и цивилизовали *Египет*. С други думи културната инвазия от *Тракия* към *Египет* датира отпреди времето на Дионис/Хор. Затова съвсем естествена е приликата между тракийската и египетската версия на бакхическите и орфическите мистерии, както и разпространението на музикалното наследство на Лин в *Тракия*, *Египет*, *Финикия*, *Кипър*, *Елада* и пр.

„Лин на египетски се казва Манерос..., син на първия цар на Египет“.

Какво са казали египтяните на Херодот? Че Лин е живял в голяма почит в *Египет* под името Манерос! И че бащата на Лин и Орфей – Еагър – е бил първият цар на *Египет*!

Но нали преди Еагър господари на *Египет* са били боговете Дионис (под името Хор), Зевс (под името Озирис), Кронос (под името Геб), Уран (под името Атон)?

Освен ако Еагър се явява първият небожествен владетел, първият представител на царете-полубогове, записани в отделна група от египетския жрец Мането в известния негов „Царски списък“. Еагър е син на Харопс, а Харопс бил посветен в *мистерии* лично от бог Дионис, без да е кръвно свързан с клана на Кронидите. Харопс е живял в *Тракия* и спасил от Ликург вакханките на Дионис; внукът му Орфей е царувал над *киконите*, бидейки същевременно върховен жрец на Дионис в *Тракия*; липсват данни в *Тракия* само относно Харопсовия син Еагър, очевидно той не е живял там.

Следователно, много вероятно е Еагър да е станал първи човешки или полубожествен цар на *Египет*, след асимилирането на божествената раса в многобройната човешка популация. Според мита за Данаидите, синовете на Египт (тогавашния владетел на *Египет*) поискали да сключат брак с дъщерите на Данай (царя на *Либия*). Последният обаче предпочел да напусне своето царство и да емигрира в *Арголида*, търсейки защита от тамшния цар Пеласг. Но Пеласг и аргосци не могли да спрат войската на Египтовите синове. След кратка битка Пеласг отстъпил на север към *Атина*, а град *Аргос* бил превзет. Състояло се колективно сватбено тържество. Обаче в тъмната брачна нощ победителите – синовете на Египт – били коварно заклани от съпругите им данаиди, по заповед Данай. Единствена Хипермнестра се смилила над красивия Линкей, когото жителите на град *Аргос* единодушно издигнали за свой цар. /**Н.Кун**. Старогръцки легенди и митове. Прев. Н. Мънков. С., Изд. НИ, 1967, с. 96-98/.

Ето как в този исторически момент в *Египет* неочаквано се прекратила божествената царска линия: Хор, Либия, Бел, Египт и неговите синове, последния от които – Линкей – станал цар на *Аргос*. По волята на съдбата, най-подходящият кандидат за овакантия престол на *Египет* се оказал тракиецът Еагър – наследствен архемист на бог Дионис/Хор.

Това бил само един от етапите на споменатата културна инвазия от север на юг, извършена в този случай от тракийски родовити иерофантите: към *Елада*, при Кадъм в град *Тива*, осъществена от Орфей и в град *Елевзина* – от Евмолп, син на Музей; към *Египет* – от Еагър и сина му Лин, наречен там Манерос.

Плутарх (~46~127 г.), посветен в египетските култови практики и техен очевидец, описва част от Дионисовия ритуал, пренесен от *Тракия* в *Египет*:

„... Нека оставим настрана онова, което не бива да се казва, но онова, което жреците правят явно, когато погребват Апис [бяло-черният бик Апис бил считан за ипостаз на Дионис/Хор – б.В.Й.] и носят тялото му на носилка, по нищо не отстъпва на бакхическите шествия; защото и еленови кожи си връзват, и тирсове носят и използват виковите и движенията на участниците в оргиастичните шествия в чест на Дионис.“ /**Плутарх**. За Изиди и Озирис, 35. – В изданието: **Πλουτάρχου. Ιστοί και Οσιρίου. Εισαγωγή-Μεταφράση-Σχολία: Αθανάσιος Α. Τσακνακής. ΒΙΒΛΙΟ ... βάρδια. Εκδοτική Θεσσαλονίκης, 2005/.**

В този текст на Плутарх отчетливо проличава идентичността между египетския Хор, в ипостазата на Апис, и тракийския Дионис.

Другият посветен в египетската херметика елин, Диодор Сицилийски (~90-35 г. пр.Хр.), обяснява символиката на еленовата и леопардовата кожа (сн. 5):

„Някои казват, че той [Озирис-Дионис – б.В.Й.] бива изобразяван с наметало от еленова кожа поради пъстротата на звездното небе.“ /Историческа библиотека, I, 11. – В: <http://www.sigilla.com/diodorus.html/>.

Снимка 5. Представата на древните за чашата-утроба според Хелиополската версия на „Книга на мъртвите“, отразена на стенопис в пирамидите на платото Сакара, т.нар. „Текстове на пирамидите“. Папирусно копие. Фото авторите.

Тази сцена съдържа два последователни кадъра: А. Изидата като Семела, облечена в леопардова кожа и държаща в чаша фалоса на Озирис пред неговата му-

мия; Б. Зад Семела отново Изиди, този път като Хатор – с рога и слънце между тях, държаща чаша, в основата на която се подава главата на Харпократ – малкия Хор.

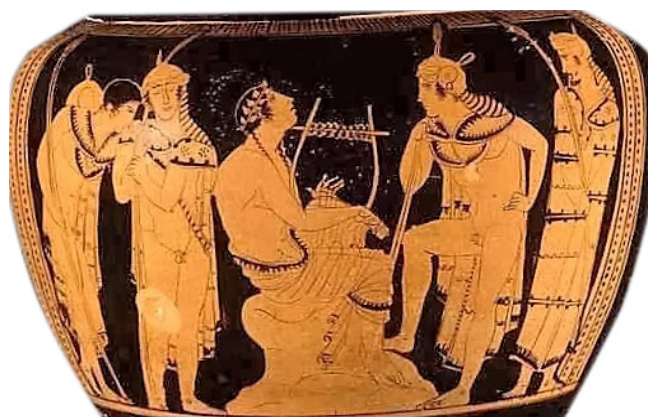
В първия кадър чашата символизира утробата на Изиди с проникналият в нея фалос на Озирис, който я е оплодил и по този начин превърнал в Семела („осеменена“). Вторият кадър, когато от основата на чашата, т.е. вагината на утробата, се подава главата на Харпократ, показва раждането на Баг Хор – „божия син Хор“. Изиди вече става божия майка-кърмачка – хатор.

6. ДЕЛАТА НА ТРАКИЙСКИТЕ ИЕРОФАНТИ ОРФЕЙ И ЕВМОЛП В ТРАКИЯ И ЕЛАДА

Евмолп царувал над равнинна *Тракия* с център древния град *Пуллудева* (сетне *Евмолпия*, *Филипопол*, а днес *Пловдив*). По време на неговото управление там живеело цяло съзвездие от божествени потомци. И не само това. Те били обособени по родове и познавали своите родословия, които образували пет от десетте фили на града: *Дионисеус* (*Дионисеиди*), *Кендрисеус* (*Кендрисеиди*, т.е. *Аполониди*), *Хераклеус* (*Хераклиди*), *Евмолпеус* (*Евмолпиди*) и *Орфеус* (*Орфеиди*). /Схема на *ita cavea* на градския театър със секторите на филите вж. в **Н. Шаранков**. Бележки и допълнения към няколко надписа от Филипопол. – В: **Годишник** на Археологическия музей – Пловдив. Т.IX/2. Пловдив, 2004, с. 158/.

Тази обществена структура на града се запазила до Христово време, че и дори в първите векове на римско управление. Във *Филипопол* най-почитани били Дионис и Аполон Кендрисос. Техни атрибути били поставени върху пиластрите на входа на стадиона, като покровители на Питийските и Кендрийските игри. Храмът на Дионис е увенчавал единия от трите хълма – *Таксимтепе*, а храмът на Аполон – *Джендемтепе*. Както споменахме, цял сектор от театъра бил запазен за филата *Дионисеиди*. На агората са открити керамични антефикси, представящи маски на Дионис; те украсявали фасадната част на покрива на портика. Артефактите с неговия образ са многобройни и разнообразни. Богът е гол или покрит с еленова кожа, във високи ботуши, носещ тирс, грозд или лозова клонка, придружаван от Пан, Силен, вакханки, сатири и пантери. Понякога язди пантера, или се вози заедно с Херакъл в колесница, теглена от пантери. Осем композиционно-иконографски типа са изобразени върху отсечените в местната монетарница монети от Траян (98-117 г.) до Елагабал (218-222 г.). /**М. Мартинова-Кютова**. Култът към Дионис във Филипопол. – В: **Годишник** на Регионалния археологически музей – Пловдив. Т.XI. Пловдив, 2009, с. 169-171/.

Ще кажем нещо за често споменавания Орфей (сн. 6, 7). Според едната версия за неговия произход, Орфей и брат му Лин били синове на речния дух Еагър и музата на епическата поезия Калиопа, дъщеря на Зевс и Мнемозина; а според другата – на Еагър и Тамириада, правнучка на Аполон. Майка им била жрица на Аполон. /**Едуар Шуре**. Великите посветени Орфей, Питагор, Рама, Кришна, Хермес, Мойсей. София/Плевен, 1991. Първо издание: **Eduard Schure**. Les Grands Initiés. Strasbourg Cedex, 1889, с. 32/.

Снимки 6, 7. Изображение върху кратер, намерен в античния град Гела, на остров Сицилия. V в.пр.Хр., Берлински музей. На увеличения детайл (снимка 7) се вижда изписан два пъти сакралният епитет на Орфей канос – „певеца“. /вж. **Александра Делова**. Орфическото учение. – В: http://bg.netlog.com/alexandra_delova/.

Родът на Орфей, както и той самият, царувал над тракийското племе *кикони*. Възможно е *киконите* да са етно-клон на *бесите*, защото Кик-Он, Гиг-Он, означава „Жезли [пастири] на слънцето“, а *беси*, т.е. *песи* – „пастири“. Земите на *киконите* обхващали планината *Родоп* (дн. *Източни Родопи*). Столицата им *Сикон* е наричана още *Ортагур* (античния град *Марония*) /за последните топоними вж. **Хекатей Милетски** (~540-479 г.пр.Хр.). Земеописание, фр. 159, съхранен в „Етника“ на Стефан Византийски (VI в.); **Плиний Стари** (23-79 г.). Естествена история, кн. IV, 11, 18/.

В планината *Родопа* младият мист Орфей усвоил от дядо си Харопс *свещеното знание*, а по-късно направил свои преписи върху букови дъсчици, свързани с медни халки, за да се сгъват като книги.

Орфей бил познат на гражданите на *Пуллудева* под епитетите *апистос* („писмен“), *мусикотатос* („композиращ“) и *софос* („мъдър“); уважавали го като създател на музиката, поезията, мистериите и астрологията. В намерените надписи се споменава за функционирането на поетична школа, имената на поети и музиканти, както и състезанията между тях, включени в *Кендрисийските игри* (посветени на Аполон Кендрисос и Музагет – водача на деветте музи). Статуя на Орфей е красяла филипополския форум. Негов образ има върху местни монети от времето на Антоний Пий (138-161 г.), Каракала (211-217 г.) (сн. 8) и Гета (209-211 г.). /Н. Шаранков, С. Чернева-Тилкиян. Животът на античния Филипопол. – В: *Годишник на Археологическия музей – Пловдив*. Т.IX/2. Пловдив, 2004, с. 78-80/.

Снимка 8. Монета на император Каракала, сечена в монетарницата на град Филипопол, с изображение на Орфей, който омайва животните с музиката на своята седемструнна лира.

Специално внимание на важната роля на Евмолп и Орфей в древния свят е отделил Лукиан (~120~180 г.) от *Самосата, Сирия*, в диалога си „Роби-бегълци“. Произведението било написано и четено пред публика във *Филипопол* през зимата на 165/166 г. В него дъщеря на Зевс, в ролята на Философия, разказва за своето шестване по света, при което е разпространявала *знанието*:

„Първо се отправих към индийците, най-големия народ на света, и лесно ги убедих да слязат от слоновете и да се присъединят към мен. Така едно цяло племе – брахманите (съседи на нехреите и оксидраките), ми се подчиняват и живеят според моите правила, почитани от всички околни народи, а умират по невероятен начин...

Та след брахманите веднага се насочих към Етиопия, после слязох към Египет, свързах се с тамошните жреци и пророци, и ги обучих в божествените дела. След това се качих към Вавилон и посветих халдеите и магите; после оттам към Скития, а сетне към **Тракия, където към мен се присъединиха Евмолп и Орфей,**

които изпратих пред себе си в Гърция: първия – Евмолп, който научи от мен всичко за божественото – за да ги въведе в мистериите, а втория – за да ги привлече с музиката на своите песни. Скоро и аз последвах техните стъпки [к.В.Й.].“ /Лукиан от Самосата. Роби-бегълци. Превод от старогръцки Николай Шаранков. – В: Годишник на Археологическия музей – Пловдив. Т.ІХ/2, с. 104/.

Става ясно, че Евмолп е бил учителят на елините по теория на *мистериите*, макар че името му означава „Хубаво пеещия“, а Орфей е осигурявал музикалния им съпровод на седемструнната си лира. „Всяка от седемте струни отговаря на едно от състоянията на човешката душа, съдържа закона на една наука и на едно изкуство.“ /Е. Шуре. Великите посветени..., с. 21/. Освен това Орфей „въвел при пеенето съпровод на китара: неговото пеене привеждало в движение дървета и скали“ /Аполодор. Митологическа библиотека, Книга Първа, III, 2/. Но като знаем, че първичното култово изкуство е било синкретично – обединявало е в цялостно действие реч (поезия), музика, танц и костюми, – то очевидно двамата философи са работели заедно в един екип, с цел обучение на непосветената елинска аристокрация.

7. ТАЙНИТЕ ОКОЛО ПРОИЗХОДА НА МУЗЕЙ И НЕГОВИЯ СИН ЕВМОЛП. ХЕФЕСТ, КАБИРО И КАБИРИТЕ В ТРАКИЯ.

След *Тракия*, и *Елада* била облагородена от теистично-философското учение на Дионис – скритата есенция на неговия култ. Сетне това учение се разпространило в *Анатолія (Мала Азия)*, *Месопотамия*, *Ариана*, та чак до *Индия*. Ето какво пише античният географ Страбон (64 г. пр.Хр. – 23 г. сл.Хр.) за музиката, съпътствала *Дионисовите мистерии*:

„17. Заради своята мелодия, ритъм и инструменти цялата тракийска музика е смятана за азиатска. И това е ясно, първо, от местата, където са били почитани Музите, защото **Пиерия, Олимп, Пимпла и Лейбетрон в древни времена са били тракийски места и планини, макар днес да ги владеят македоните; и също така Хеликон е била посветена на Музите от траките, заселили се в Беотия** [к.В.Й.], същите, които посветили пещерата на нимфите, наречени Лейбетриди [„освободени“ – б.В.Й.]. И отново онези, които са посветили вниманието си на музиката в древни времена, са наречени траки, имам предвид Орфей, Музей и Тамирис [внук на Аполон – б.В.Й.]; и Евмолп също е получил името си оттам [от *Тракия* – б.В.Й.]. А онези писатели, които са посветили цяла Азия, чак до Индия, на Дионис, извличат по-голямата част от музиката оттам [от *Тракия* – б.В.Й.].“ /**География**, Книга Десета, III, 17. – В изданието: **Страбон. География**. Кн. ІХ-ХІ. Превод от старогр. Валерий Русинов. Институт по тракология при БАН. С., ИК „Рал Колобър“, 2008/.

Тракийските царе-жреци Музей, Евмолп и Орфей били видни членове на жреческото съсловие – племената *беси* и *кикони* – потомци на клана Кронос. Музей и синът му Евмолп властвали над древната свещена планина *Кавказ* (дн. *Рила, Пирин, Западни Родопи*), както и над равнинна *Тракия* с център древния град *Пулпудева/Евмолпия* (дн. *Пловдив*; **сн. 9**). А Орфей управлявал, както казахме, областта *Кикония* (в дн. *Източни Родопи*) със столица *Сикон*, наричан още *Ортагур* (античния град *Марония*).

от претопяването на малобройната божествена раса сред бързо растящата човешка популация. За разлика от свършените богове, грубите и неукни човеци остро се нуждаели от „закони“: духовни, нравствени, естетически, социални и др. норми и правила в обществото им, което тепърва предстояло да се развива.

Снимка 10. Тракийският архемист Орфей (вдясно) разказва на Дионис Кадмей (внук на Кадъм и син на Семела) за неговия праядо – стария Дионис (син на Зевс). Срещата се е състояла в гр. Тива, Беотия, Елада. Стелата с изображенията на тези исторически личности е поставена пред входа на Коптския музей в Кайро. /вж. **Александра Делова**. Орфическото учение. – В: http://bg.netlog.com/alexandra_delova/.

На базата на *древното знание*, Музей и Орфей сътворили т.нар. *Свещено писание (Hieroi Logoi)*, което много по-късно, по време на Римската империя, техните последователи-орфици наричали *Свещено писание в 24 песни (Hieroi Logoi en Rapsodias XXIV)*, изпълнени традиционно в стихотворната стъпка хекзаметър. Тези свещени текстове не били четени или разказвани, а изпявани в съпровода на монотонна мелодия, извличана от струнен инструмент – гъдулка и по-късно лира или китара. Другите Музееви и Орфееви текстове съдържали пророчества за бъдещето и химни в прослава на боговете-пастири и благодетели на хората.

Предполагаме, че думи като *муза*, *музика*, *музикант*, *музически* (т.е. „музикален“) и пр. са дошли от личното име Музей, поради това, че той пръв е употребил музикалното изкуство за съпровод на свещените текстове, с цел увеличаване на тяхната достъпност и улесняване запаметяването им. Музей направил музиката популярна, затова тя „взела“ неговото име. Преди това били ползвани думите *канта* или *кантата* – „песен“, *канос* – „певец“, *кантаре* – „пея“ и др. Вероятно още е нямало конкретен термин за *музика*.

Родителите на Музей – Хефест и Кабирио – са му дали това име със съвсем друга идея, поради ковашкия занаят на бащата Хефест: в онези времена думите с корен *мус/муз* са носели значения като *мъж (муж)*, мъжественост, сила, острота, отразявали са символиката на фалическото начало (вж. статията „За мюзите, мизите и музиката“). От своя страна Музей пък е дал на първородния си син името Евмолп, означаващо „Хубаво пеещия“, знаейки че той ще наследи сакралната дейност на баща си.

Музей бил известен с дарбата си на прорицател: неговите пророчества имали голямо обществено значение. Херодот (484-425 г. пр.Хр.) разказва */История*, кн. VII, 6/, че атинският тиран Пизистрат (561-527 г. пр.Хр.) заповядал на орфическия поет и теолог Ономакрит (~530~480 г. пр.Хр.) да събере в една книга древните пророчества на Музей, които дори тогава – хилядолетия след неговото време – явно са представлявали политически интерес. Ономакрит бил и хресмолог: съставял сборници с оракули (писмени предсказания) при двора на Пизистрат в гр. *Атина*.

Орфиците оказали огромно влияние на елинската култура през архаичната и класическата епоха, а и след това: всъщност те предизвикали нейния старт, а сетне поддържали в нея божествения огън и дълбочина. Можем смело да кажем, че за елините орфиците са изиграли ролята на светлоносеца Прометей. Всъщност това не бива никога да учудва, защото Музей и Евмолп се явяват, както ще узнаем след малко, преки потомци на Зевс, Посейдон, Борей, Атина, Хера, Хефест и други божествени персони.

В *Елада* ревностни последователи на орфическото учение станали Питагор (~570~497 г. пр.Хр.) и неговата школа, Парменид Елейски (~540~470 г. пр.Хр.), Хераклит (~530~470 г. пр.Хр.), Емпедокъл (~490~423 г. пр.Хр.), Платон (427-347 г. пр.Хр.) и неговата школа, и мн. др.

И така, какво знаем за произхода на тракийските отци Музей и Евмолп?

Споменахме, че благодарение на божественото си потекло Музей сътворил и оставил книги на сакрална тематика – знание, предавано единствено от баща на син и достъпно само за посветени. Предполагаме, че Музей е един от *кабирите* – осемте синове на Хефест и Кабирио. Впрочем информацията за *кабирите* е потулена; в митологията не са оцелели лични данни за тях, макар и да били почитани в специален култ.

Ще възразите: „Откъде-накъде Хефест да е живял в Тракия?“ За да отговорим на този въпрос, трябва да се справим с т.нар. старогръцки легенди.

Когато показали новородения Хефест на майка му Хера, тя, виждайки, че бебето е хилаво и грозно, а не съвършено – каквото очаквала да бъде, наредила да го хвърлят от *Олимп*. Детето спасили и прибрали Евринома, дъщеря на Океан, и Тетида II, дъщеря на мъдреца-прорицател Нерей, женен за океанидата Дорида. Лиричните отклонения на легендата говорят, че Хефест бил отгледан в лазурна пещера дълбоко под водите на океана, към края на света. **/Н. А. Кун.** Старогръцки легенди и митове. Прев. Н. Мънков. С., Изд. НИ, 1967, с. 58/.

Според нас Тетида II е скрила детето във владенията на баща си Нерей, първороден син и наследник на титана Понт, които заемали *Пропонтийска Тракия* и тракийското крайбрежие на *Евксински понт (Черно море)*. На същото крайбрежие е р. *Ахелой*, посветена на бог Ахелой, син на титана Океан и Тетида I, и брат на споменатата Евринома. Очевидно потомците на Понт и част от по-

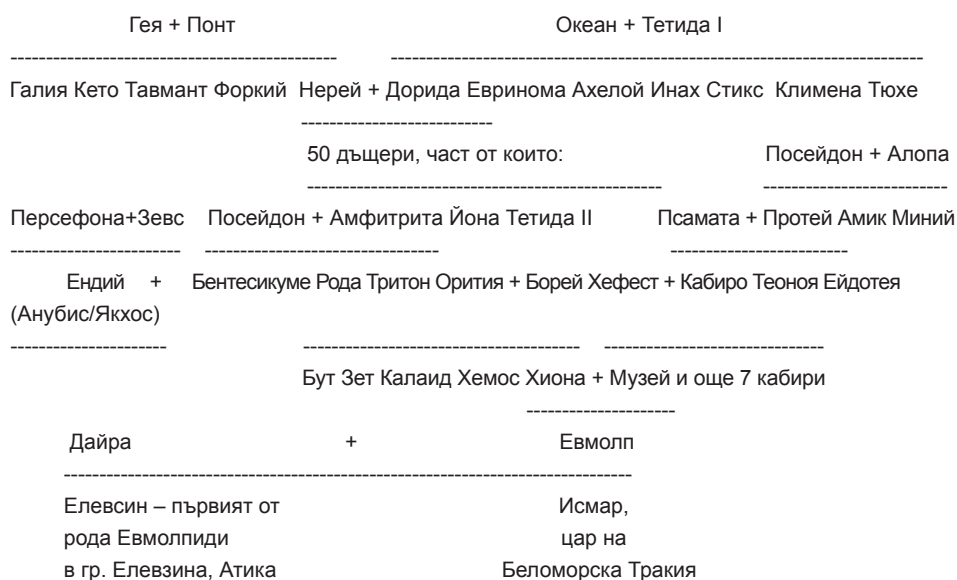

томците на Океан са обитавали *Тракия*. Хидронимът *Ахелой* е ясно указание за местообитанието на Евринома и Тетида II, където бил отгледан малкият Хефест.

Тетида II имала сестра Псамата. Малкият Хефест бил отгледан и израснал заедно с децата на Тетида II и Псамата, а когато възмъжал, се оженил за Кабирос – дъщеря на Псамата от Протей, син на Посейдон (вж. **Генеалогична схема 1**).

Псамата и Протей се заселили на запад от крайбрежието на *Понта (Черно море)*, където основали своя град *Ямпол* или *Ямбол* (ранно неолитното селище в днешния археологически комплекс *Кабиле*). Градът бил наречен на бащата на Протей – Ям, – едно от имената на Посейдон, ползвано в *Леванта*. Разбира се, *Ямпол* означава „Полис на Ям [Посейдон]“.

Генеалогична схема 1. Генеалогия на Кабирос и потомците ѝ.

След сватбата си младите Кабирос и Хефест получили от дядото на Кабирос – Нерей – владение в *Централна Тракия*: плодородната *Тракийска низина*, славаща се с отличния си климат. Вероятно Нерей се е споразумял за това със своя племенник Борей – владетеля на *Тракия*, както и на съседните ней земи: планините *Хемус (Балкана)* и *Средна гора, Подбалканските полета*, областта *Сердика* (или *Средица*). Бабата на Борей – Еврибия – се пада сестра на Нерей (вж. по-долу **Генеалогична схема 2**).

Предполагаме, че младото семейство е построило дома си на хълма *Небет тепе* – част от древния град *Пуллудева* или *Евмолпия* (дн. *Пловдив*). Там още стоят мегалитни стени от огромни добре обработени квадри, иззидани без хоросан (**сн. 11, 12**). В този солиден и непристъпен замък Кабирос родила на Хефест осем сина, зовани по майка си *кабири*.

Снимки 11, 12. Мегалитните стени, ограждащи Небет тепе (Музеев хълм).

По това време, в чест на богинята-майка Кабиро е обожествена и наречена на името ѝ една от главните реки на *Тракия* – *Ромбус* (вж. сн. 9). Така древният хидроним *Ромбус* бил променен, по името на новодошлата господарка Кабиро, в *Кабирос*, т.е. *Хеброс*. Днес тази река носи името *Марица* – „майчица“.

Важно е да отбележим сведението на Херодот (484-425 г. пр.Хр.), че в храма на Хефест в гр. *Мемфис*, *Египет*, са се пазели осемте дървени статуи на *Кабирите* – синовете на Хефест:

„Камбис [цар на Персия от 529 до 521 г. пр.Хр. – б.В.Й.] влизал и в светилището на кабирите [в Мемфис – б.В.Й.], където не е разрешено да влиза никой друг, освен жреца; после много се смял на статуите им и ги изгорил. Те са подобни на тези на Хефест, разказват, че кабирите са деца на Хефест.“ /**Херодот**.

История, кн. III, 37. – В изданието: **Херодот**. История. Под ред. на Г. Михайлов. Превод от старогръцки Петър Димитров. С., ДИ „Наука и изкуство“, 1986./

Междувременно, след като построил дом за семейството си, бог Хефест бил посветен в култовите тайни на Майката и Отеца (Гея и Уран) и започнал рударство – древния занаят на Отеца, особена мъжка сакрална дейност. Хефест проучил земните недра на *Тракия* и пръв разработил древните рудници в местата *Ай-бунар*, *Челопеч*, *Златица*, *Пирдоп* и др., където започнал да добива мед и злато. Устроил някъде в този район своя работилница и започнал да се занимава с металодобив и ковачество. Когато неговите *синове-кабири* отраснали, той и тях посветил в тайните на метала, за да му помагат. След време *кабирите* и техните потомци разнесли по света майсторството и славата на ковашкия занаят.

Страбон (63 г. пр.Хр. – 24 г. сл.Хр.), ползвайки двама по-стари автори от V в. пр.Хр. – Акусилаи и Ферекид, - също е дал интересни сведения за *кабирите*:

„Аргосецът Акусилаи нарича сина на Кабейро и Хефест Камилос, а той бил баща на трима кабири, а те – бащи на нимфите, наречени кабириди. Ферекид казва, че от Аполон и Ретия се родили девет корибанти и че те заживяли на Самотраки; и че трима кабири и три нимфи кабириди били деца на Кабейро – дъщерята на Протей – и Хефест, и че свещените ритуали били учредени в чест на всяка триада. Станало така, че кабирите били най-почитани в Имброс и Лемнос, но били почитани също така и в отделни градове на Трояда; техните имена обаче се пазят в тайна.“ /**Страбон**. География, X, 3, 21/.

Въпреки тайната, витаеща около *кабирите*, ние успяхме, с помощта на Страбон, да открием името на единия от братята на Музей – Камилос.

През античността все още действали храмове *кабириони* – има данни за такива в *Солун* и *Беотийска Тива*, както и за традиционни атлетически игри *Кабирии*. На монетите на *Солун* пред *кабириона* стои *кабир* с чук и наковалня – атрибути на Хефест /**Иван Венедиков**. Митове на българската земя. Кн. III. Раждането на боговете. Второ издание. Стара Загора, 1997, с. 224, 237, 238/.

Съществуват оброчни плочки на които може да се види иконографията на храм *кабирион* с *кабир* в него (**сн. 13**). Храмът има септъл план: две колони, покрити с триъгълен фронтон, украсен с един лотос. В дясната си ръка *кабирът* държи инструмент за прихващане на нагрявания в огнището предмет. На земята под тази ръка има наковалня. В лявата си ръка *кабирът* държи голям ковашки чук, като със същата ръка е хванал верига, прикачена към нашийника на малко триглаво куче *Цербер*. Името *Цербер* означава „Дракон-пастир“, явно това животно е ипостаза на върховния бог *Тангра/Троян*.

Посочваме някои древни рудници в *Тракия*, изследвани от българските археолози: в област *Бургас* – *Меден рудник*; в *Източните Родопи*; в област *Стара Загора* – *Ай-бунар* (11 рудника) при с. *Хрищене*, *Тъмнянка* при с. *Лясково* и *Бакарлък* при с. *Ракитница*; в област *София* – *Чавдар*, *Челопеч*, *Златица* и *Пирдоп*. Експлоатацията им се датира от VII до III хил. пр.Хр., но по наше мнение началото на някои от тях трябва да бъде отнесено към IX-VIII хил. пр.Хр. – епохата на Хефест. Зоната около тях и днес е в експлоатация, като добиваният тук качествен метал е сред най-котираните на световната борса. Разбира се в близост до рудниците са открити неолитните селища на миньорите (професионалните наследници на *кабирите*) и техните семейства.

Снимка 13. Бронзова плочка от Тракия с изображение на Кабир в храм Кабирион. Реплика, изработена от Петър Главинков.

„Порасъл бог Хефест грозен, куц, но с яки ръце, широки гърди и мускулест врат. **Какъв чуден художник бил той в своя ковашки занаят! На Евринома и Тетида, които го отгледали, изковал много и великолепни украшения от злато и сребро.** [к.В.Й.]“ /Н. А. Кун, пос.съч., с. 58/.

Хефест изработил и „необикновено красиво златно кресло“, което изпратил като подарък на майка си на Олимп. Но то било и коварен капан, който приковал Хера така, че никой да не може да я освободи. Уместно отмъщение на сина към майката, за сторената още след раждането му обида.

Хера изпратила вестител с молба към гневния си син да я освободи, но той не искал и да чуе за това. Единствено с помощта на виното, Хермес и Дионис склонили Хефест да се върне на Олимп, за да оттърве майка си от златния капан. Качили го пьян на едно магаре и съпровождани от танцуващи менади и сатири, с тимпани и дайрета в ръце, всички развеселени от виното, пристигнали на Олимп. /пак там, с. 58, 59/.

Епизодът с триумфалното завръщане на бог Хефест на Олимп, пьян върху магаре, разкрива, че той не е обитавал подводна пещера в океана на края на света, а си живеел недалеч от Олимп – в гостоприемна Тракия. Допълнително указание за това е придружавалото го весело шествие от менади и сатири – типични тракийски персонажи.

Името *Хефест* е съставено от две думи Хе/Ге (Гея) и Вест („вещ, познавач“): „Познавач на Гея [земята]“, **рудар**, владеещ тайните на земята и на скрития в нея метал, майстор. Освен че били свършени като изработка, творбите на Хефест възплащавали неговото непринудено и естествено познаване на сакралността.

Тук можем да обобщим първата част от нашето генеалогично изследване, отнасяща се за Музей. По линия на баща си Хефест, Музей се явява внук на Зевс и Хера. По линия на майка си Кабиро и на нейния баща Протей, Музей е правнук на Посейдон, а по линия на майката на Кабиро – Псамата – правнук на Нерей и праправнук на Понт.

Сега да проследим другата генеалогична нишка – произхода на Евмолп по линия на неговата майка Хиона.

Според митологичните данни Евмолп е син на Посейдон и Хиона, а в действителност – на Музей и Хиона. Майка му Хиона по линията на майка си Орития (дъщеря на Ерехтей и правнучка на Атина и Хефест) спадала към Кронидите, а по линията на баща си Борей – към клановете на титаните Понт, Крий и Хиперион (вж. **Генеалогична схема 2**).

Генеалогична схема 2. Племенни родоначалници в Елада и Тракия след потопа.

Япет + Климена I		Атина + Хефест	
Климена II + Прометей		Епиметей + Пандора	Ерихтоний I + Пракситея I
			Понт + Гея
			Уран + Гея
		цар на Атина	цар на Понт. Тракия
Девкалион I	+	Пира	Пандион I + Зевксипа
цар в Ликорея, Парнас			цар на Атина
			Еврибия + Крий
			Хиперион + Тея
Иодама	Меланто	Амфикион	Елин + Орсеида
цар на	цар на	цар на	Ерехтей + Пракситея II
Термопили;	Фтия	Атина	Астрей
сетне на Атина			Еос
		Дор	Еол
		Ксут + Креуза I	Кекроп II
		цар на Пелопонес	Орития + Борей, цар на Сев. Тракия
		Ахей	Диомеда
		Йон	Пандион II
		царе на Пелопонес	Хиона I + офиц. Посейдон; реално Музей, син на Хефест
		синове: Егей, цар	Евмолп, цар на Елевзина; + Дайра
		Гелеон, на Атина	по-късно цар на Тракия
потомък		Айгикореус,	
героят		Аргадес,	Елевсин,
Херкулес		Хоплет	Исмар,
		цар на Елевзина	цар на Белом. Тракия

Бележка на автора. При съставянето на двете генеалогични схеми ползвахме помощта на сайта „Античная мифология“, раздел „Родословие“ на Саратовския държавен университет, Руска федерация /mithology.sgu.ru/.

И така, Музей срещнал в *Тракия* дъщерята на Борей Хиона и се влюбил в нея. В резултат на тази връзка се родил Евмолп („Хубаво пеещия“). По неизвестни причини обаче, всесилният Борей не допуснал младите да сключат брак и не приел детето в своя дом, а приписал бащинството на бог Посейдон. В действителност Посейдон се явявал прадядо, а не баща на Евмолп.

Оскъдната информация за Музей (истинският баща на Евмолп), който в момента на раждането на детето изчезва от историческата сцена, се дължи вероятно на междуродова вражда. Борей недолюбвал властния Зевс, както и неговите синове (в случая Хефест) и внуци (Музей).

Посейдон обаче постъпил благородно: защитил и отнесъл нежеланото и изоставено бебе на изток: то било отгледано в етиопския царски дом от Посейдоновата дъщеря Бентесикуме (вж. по-горе **Генеалогична схема 1**) – царицата на *Етиопия*.

Тук е необходимо, ползвайки логиката на наличните митологични данни, да реконструираме хипотетично онези, които липсват (белите петна), за да се подреди целият исторически пъзел.

Предполагаме, че пръст в спасяването на Евмолп има Амфитрита, дъщеря на Нерей – господаря на приморска *Тракия*. Въобще дъщерите на Нерей проявявали неведнъж голямата си човечност: по-горе видяхме, че по-рано друга негова дъщеря – Тетида – приютила и отгледала невръстния Хефест, когато бил подхвърлен от майка му Хера.

По това време Посейдон владее *Синайския полуостров*, бидейки в съпружески отношения със същата нереида Амфитрита. Двамата прибрали от *Тракия* малкия Евмолп при себе си – на *Синай*. От тях взела детето дъщеря им Бентесикуме, съпруга на Ендий – цар на *Етиопия*. Предполагаме, че този Ендий (Андий) е богът, познат в *Египет* като Анубис, син на Нефтида и Озирис, а в *Елада* – като Якхос, син на Персефона и Зевс.

Когато пораснал и възмъжал, Евмолп бил оженен за една от етиопските принцеси, която вероятно е идентична със съпругата му Дайра (вж. по-долу). Младото семейство решило да потърси щастието си в областта *Атика*, *Елада*.

Според античните преработки и тълкувания на мита, Дайра родила сина си Елевсин от Хермес, но за нас това е неприемливо, защото не се стикова с останалите данни, например че потомците на Елевсин се знаят като Евмолпиди, а не Херметиди. Освен това някои антични писатели се опитват да отъждествят Дайра с Деметра или Персефона, но Дайра по-скоро се явява внучка или правнучка на тези две богини, посветила се да им служи като тяхна жрица.

След прецизиране на разнoboйните митологични версии **/Аполодор**. Библиотека: 3, 201; **Павзаний**. Описание на Елада: I, 38, 2-7; **Аполоний Родоски**: III, 847; и др./ с оглед на хронологията, генеалогията и участниците в събитията, най-правдоподобно и логично изглежда Евмолп и Дайра да са родили Елевсин, и в чест на това ново начало да са положили темелите на едноименния град (*Елевзина*). Най-важната им заслуга обаче е основаването на *Елевзинските мистерии* с цел дълговечно култово признание заслугите на Деметра и Персефона за въвеждането на земеделската технология в помощ на човека. Ето защо много поколения потомци на Евмолп и Елевсин са ръководели непоклатимо тези мистерии. В рода на *Евмолпидите* – люлка на хиерофанти (върховни мисти), – управлението на мистериите се предавало от баща на син чак до антично време. **/Павзаний**, I, 38, 2. В изданието: **Павзаний**. Описание на Елада. Кн. I-V. Превод от старогръцки **Валерий Русинов**. Институт по тракология при БАН. С., ИК „Рал Колобър“, 2004/.

В надписа върху т.нар. *Пароски мрамор* (263 г.пр.Хр.; но тази дата е дискуссионна) се посочва, че тракиецът Евмолп е учредил *мистериите* в *Елевзина*:

„15. От времето когато **Евмолп... учредил тайнствата в Елевсина и обнародвал творчеството на своя баща Музей** [к.В.Й.], изминали 11[...] години, а се случило когато в Атина бил цар Ерехтей, сина на Пандион.“ http://ald-bg.narod.ru/biblioteka/anticni/Marmor_Parium/lzgCast.htm/.

Елевзинските термосфории, най-големите празници на *Елада*, се провеждали след есенното равноденствие и траели седем дни – от 29 септември до 5 октомври. Това е началото на зимния сезон, времето, в което Персефона напуска майка си Деметра, за да слезе на *Долната земя*, при съпруга си Хадес. *Термосфориите* завършвали с многолюдно шествие от *Атина* до *Елевзина* (22 км.). Жреците носели „светите неща“ на божествата, покрити заради очите на непосветените и също така статуята на Яхкос, сина на Зевс и Зевсовата дъщеря Персефона. Извършвали очистване на прегрешилите и други древни ритуали. /**Иван Венедиков**, пос.съч., с. 212, 213/.

Всъщност голямата тайна, свързана с Яхкос, е следствие на греховната, дори за боговете, връзка между бащата Зевс и дъщерята Персефона; последната, отгоре на всичко, е съгрешила по време на брака си с Хадес – брат на Зевс. Случката и произтеклите от нея мистерии, за които „е запретиено да се говори“ са споменати от Страбон и по-късно от Климент Александрийски, който се възмущава от кръвосмешението между баща и дъщеря. /по **Ив. Венедиков**, пос. съч., с. 214, 215/.

За тези събития има и данни, почерпени от *Египет* /**Плутарх**. За Изида и Озирис, 14, 38, 44. – В изданието: **Πλουτάρχος**. Ιστορ καὶ Οσιρίος. Εισαγωγή-Μεταφράση-Σχολία: **Αθανασίος Α. Τσακνακῆς**. ΒΙΒΛΙΟ ... βάρδια. Εκδότικη Θεσσαλονίκης, 2005/. В *Египет* бог Зевс бил познат под имената Зевс-Амон и Озирис, брат му Хадес носел името Сет, Персефона – името Нефтида, а синът ѝ Яхкос – Анубис.

Нашето идентифициране на елинския Яхкос с египетския Анубис спомага да се изясни защо е била покривана статуята на Яхкос по време на празничното шествие между градовете *Елевзина* и *Атина*: защото статуята на бога е била направена с маска на куче. Наистина непосветените биха били смутени и шокирани, ако разберяха, че почитат египетско божество.

Тук, в тази плътно забулена история, долавяме връзката между етиопското детство на Евмолп и неговата съпруга Дайра, която се оказва споменатата етиопска принцеса. А щом Дайра се явява дъщеря на горепосочените владетели на *Етиопия* – Бентесикуме и Ендий (Анубис/Яхкос), – то тя е отгледана заедно с донесения от *Тракия* Евмолп и когато двете деца станали на възраст за женене, са сключили оброк (брак), след което напуснали *Етиопия* и се заселили в *Атика*, *Елада*. Там младото семейство се установило на мястото, където бременната Дайра родила първия си син Елевсин. Назовали основания от тях град *Елевзина* – на името на първородния си син. Скоро се появили други заселници: населението на новия град.

Разбира се в един следващ момент Дайра учредила *Елевзинските термосфории*. Смятаме, че тя е учредителката, като пряка наследница на Деметра, Персефона и Яхкос. Разбира се, съпругът ѝ Евмолп напълно ѝ съдействал.

Африканският произход на Дайра е причината за нея да няма генеалогични данни в митовите на *Елада*. Въпреки това, именно тя е въвела почитането на своя баща Яхкос (Анубис) в *термосфориите*, наред с Деметра и Персефона – нейни прабаба и баба. Разбираме, че *Елевзинският култ* отначало е бил се-

мейно-родов, а сетне, поради универсалния му земеделски аспект, бил възприет от целокупното население на *Атика*.

Вторият син на Евмолп и Дайра – Исмар – се завърнал в *Тракия* посредством уреден династичен брак с дъщерята на тогавашния тракийски цар Тегирий, който управлявал траките след ритуалното убийство на Орфей от вакханките. В края на своето царуване, вече на смъртен одър, Тегирий иницирал сключването на брака с Исмар, вследствие на който Евмолп и Исмар наследили царството му. **/Аполлодор**. Мифологическая библиотека, 3, 15, 4. Перевод, заключительная статья, примечания, указатель В.Г.Боруховича. Ленинград, Наука, 1972. Електронна публикация: <http://ancientrome.ru/antlitr/apollodor/apo1101.html/>.

Очевидно от този момент останалият в *Атика* млад цар Елевсин поел самостоятелно управлението на своя град *Елевзина*.

В *Тракия*, в земите на *киконите*, Исмар основал свещен град, също наречен на името му и въвел бакхически празници **/Овидий**. *Метаморфози*: 9, 642. – В изданието: **Публий Овидий Назон**. *Метаморфози*. Превел от лат. Георги Батаклиев. С., Изд. НК, 1974/.

Родителите на Исмар – Евмолп и Дайра – се установили по- на север, в *Тракийското поле*, на брега на р. *Хеброс*, построявайки замъка си на един от характерните седем хълма (тепета), издигащи се над равнината. Така Евмолп се завърнал на родното си място.

Според Матей Матеев, бивш главен архитект на гр. *Пловдив*, този хълм е *Небет тепе*, на който още стоят Евмолповите мегалитни стени, изградени от огромни блокове, без спойка **/М. Матеев**. Ето го светилището на Евмолп. – *Марица*, 30.04.2014: www.marica.bg/.

Новото селище получило името *Евмолпия* (дн. гр. *Пловдив*), а околните тракки, привлечени от славата на неговите основатели, които и тук учредили празници на Дионис и Деметра, започнали да се заселват и да застрояват близките две тепета.

Отбелязваме, че преди турското название *Небет тепе* (*Стражев хълм*), възвишението носело името *Музеев хълм*. Затова не бива да се пренебрегва възможността мегалитните останки в гр. *Пловдив* (вж. сн. 11, 12) да са дело на бащата на Евмолп – Музей, – или още по-отрано, както посочихме по-горе, тук да са били домът и една от ковачниците на дядо му Хефест и баба му Кабирос, а Евмолп само да е ремонтирал и преустроил техните дворци.

За жалост градивните и позитивни дела на Евмолп и Дайра били прекъснати от война, пламнала между градовете *Атина* и *Елевзина*. Евмолп, разбира се, се притекъл на помощ на сина си Елевсин и на военните сили на гр. *Елевзина*, пристигайки в *Атика* с тракийска войска. За жалост благородният Евмолп загинал в една от битките, за което вина имал неговият прадядо Ерехтей – все още цар и военен лидер на гр. *Атина*.

Причините за тази война не са известни. Предполагаме, че те са родоверо-лигиозни. Че раздразнен от бързия растеж на популярността на Деметриния култ, въплътен в *Елевзинските термосфории*, Ерехтей е поискал за сметка и

в противовес на него да наложи принудително в цялата област *Атика* върховенството на своя собствен родов култ към богиня Атина.

Т.нар. *Панатенеи* се провеждали през първия месец на елинската година *Хекатомбайон* (от *хекатомба* – жертва на 100 бика): спрямо съвременния календар този месец е разположен от 25 юли до 28 август. На всеки четири години се чествали още по-тържествено *Великите Панатенеи*. Освен жертвоприношенията, театралните представления и музикалните конкурси (агони), главният ритуал представлявал тържествено шествие с нов пеплос за статуята на богиня Атина, с цел символичното ѝ възкресение.

В крайна сметка след войната гражданите продължили да почитат и двата култа, може би благодарение на саможертвената гибел на Евмолп, който дори чрез смъртта си им е дал последния си добър урок: че животът не е борба за надмощие с всички възможни средства, а любов и взаимно уважение между равни.

С оглед датирането на разглежданите събития, трябва да обърнем внимание на следното. От днешна гледна точка е странно обстоятелството, че един пращяло (Ерехтей) се е срещнал на бойното поле като предводител на войската си със своя правнук (Евмолп) и го победил и убил в едноличен двубой. Ерехтей се явява внук на Атина и Хефест, и правнук на Зевс, а Евмолп – син на Хиона и внук на Орития (дъщеря на Ерехтей).

Дълголетието, отличното здраве и боеспособността на стария Ерехтей ни дават знак, че тези събития са се случили твърде отдавна – според нас в края на VIII и началото на VII хилядолетие пр.Хр., – а това е краят на епохата на боговете, които именно притежавали споменатите качества. Мегалитните градежи със свещен статут на Евмолп на *Небет тепе (Пловдив)* и на сина му Исмар в *Беломорска Тракия* също са добър аргумент в полза на божествения им произход.

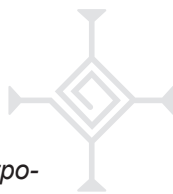
Между другото, гръцки археолози от години провеждат разкопки в свещената планина *Исмар* и едноименния свещен град (в склона над по-късния античен град *Маронея*), без да оповестяват своите открития и резултати.

Но да се върнем на въпроса за град *Атина* и неговия управляващ род. Градът бил основан от титана Кекроп в ерата на късния палеолит, още когато Гея, Уран, Кекроп, Понт и Тартар, синовете им и малка група богове пристигнали на лодки и се заселили в *Елада* и *Тракия*. В продължение на хиляди години потомците на Кекроп носели неговото име, подобно на по-късната династия Минос на остров *Крит*. Около 9 600 г. пр.Хр., когато богиня Атина наложила на последния Кекроп своето покровителство и градът приел нейното име, самата тя донесла в неговия замък *Кекропол* (сетнешния *Акропол*) скрит в кошница приемника на Кекроп – Ерихтоний I, „син на бога на огъня Хефест...“, роден от Земята“. **И.Н.А.Кун**, пос.съч., с. 168-170/.

Тук митичният намек е, че родители на това мистериозно дете са Хефест и Гея, обаче по времето на Атина, Богинята-майка вече не била между живите. Но ако бащата е Хефест, тогава коя е майката?

Някои източници споменават името Атида, а според нас става дума за Атина. Така че най-вероятната майка на Ерихтоний I е Атина: именно тя го донесла

в града и отглеждала в своето светилище, назовано сетне *Ерехтейон*, в *Акропола*, т.е. *Кекропола*. Както казахме, *Кекропол* бил замъкът на основателя на града – най-стария Кекроп, който след смъртта му бил превърнат от потомците му в храм, по-късно преименуван от потомците на Атина в *Акропол*.

Съхранен е мит, който разкрива и тази дълбока тайна – зачеването на Ерихтоний I. При едно посещение на Атина в ковачницата на Хефест, богинята-войн му поръчала изработката на оръжие. Ковачът на боговете, обхванат от внезапен любовен порив, опитал да я обладае, но като куц по рождение, я изпуснал. Обаче семето му се изляло по интимната област на тялото ѝ. Тя го избърсала с плат, който хвърлила в пръстта. Оттук и приказката, че Ерихтоний е дете на земята, т.е. че семето е оплодило земята Гея.

Защо богиня Атина не е разкрила истината за произхода на сина си Ерихтоний, пък и му дала такова име: Ерех-Хтониус, т.е. „Изправил се от земята“? Разбира се, защото тя не искала да се разчуе, че е имала нещо с куция Хефест, но може би въобще предпочитала да бъде считана за девица-войн, отколкото за красива женствена богиня.

Платон също има един любопитен текст по този въпрос:

„Някога боговете си разпределили цялата земя по области... И така едни богове уреждали работите по едни места, други по други, така както си получили дяловете. **А пък Хефест и Атина, които имали еднаква природа поради това, че били брат и сестра от един и същ баща**, и поради това, че любовта им към знание и изкуство ги водела към едни и същи цели, **получили заедно един** [общ – б.В.Й.] **дял – тази земя, която им била сродна и подходяща по добродетел и разум** [к.В.Й.]. Тук те създали като туземни жители благородни мъже, склонни към разум, и устроили държавната им уредба.

На тези туземни жители са се запазили имената, но делата им са забравени поради гибелта на техните потомци и изтеклото дълго време... **Това твърдя, като имам за доказателство, че имената на Кекропс, Ерехтей, Ерихтоний, Ерюсихтой и повечето от имената на другите, които се споменават преди Тезей, са ги съобщили, както казва Солон, египетските жреци** [к.В.Й.], когато разказвали за тогавашната война [с *Атлантида* – б.В.Й.]; при същите обстоятелства те споменали и имената на жените.“ /Платон. Критий, 109 – б, с, d; 110 – а, б. В изданието: Платон. Диалози. Т.IV. Прев. от старогр. Г.Михайлов, Б.Богданов, Ц.Бояджиев, Д. Марковска. С., Изд. НИ, 1990/.

Следователно при териториалната делба на земи между боговете, Атина и Хефест са получили не два отделни, а един общ дял земя, най-вече защото те двамата са родили син Ерихтоний. Ерихтоний и потомците му трябвало да си имат царство, което да стопанисват и народ, на който да бъдат пастири. Несъмнено такава е била волята на техния баща Зевс, господаря на богове и хора, въпреки стремежа на Атина да прикрие връзката си с Хефест. Последният пък предал изкуството за обработка на металите на атинските занаятчи-оръжейници, благодарение на което е била въоръжена отборната армия на богиня Атина, за да спре нашествието на атлантите (**пак там**).

При едно отсъствие на богиня Атина от града, тя възложила на трите дъщери на Кекроп – Херса, Пандроса и Аглавра – да пазят детето, но им забранила да надничат в кошницата. Те не трябвало да го виждат, просто защото щели по приликата

между него и нея да разберат, че тя е неговата майка. Те разбира се от любопитство нарушили забраната, за което богинята ги наказала с безумие, вследствие на което *кекропидите* се хвърлили от отвесните скали на *Акропола* и загинали.

В крайна сметка царската власт на града преминала от потомците на Кекроп към потомците на новата покровителка (владетелка) Атина – *ерихтонидите*, но истината за техния произход си останала една потайност. Представянето на Ерихтоний I за син на Земята (Гея), което е само един култов символичен акт, имало за цел, освен гореказаното, да заобиколи сторената от Атина неправда на насилствено отнемане властта над града, т.е. грубо потъпкване на божествените закони.

И така, можем да обобщим втората част от нашето генеалогично изследване, отнасяща се за Евмолп. Изяснихме, че по линия на майка си Хиона и нейната майка Орития, Евмолп се явява правнук на Ерехтей, който пък е правнук на Атина и Хефест и праправнук на Зевс и Хера. По линия на бащата на Хиона – Борей – Евмолп е също така и негов внук, от което произтича наследственото му право върху тракийските земи.

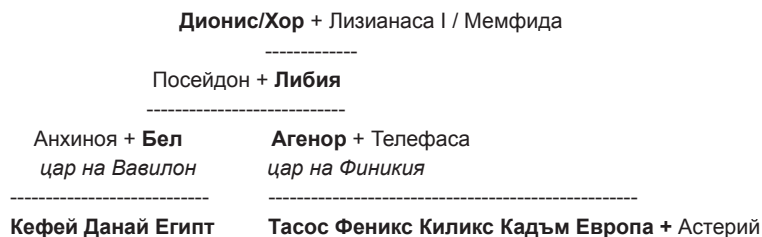
Следователно Музей и Евмолп, освен че произхождали от боговете-владетели на тогавашната цивилизация – Зевс, Посейдон, Атина и Хефест, – са носели в себе си кръвта на титаните и боговете – исконни господари на *Тракия* и *Понта*: това били Борей, Понт и Нерей.

Затова напълно оправдан и логичен е бил високият статут на тези две личности в обществото на траките и елините, които с огромен респект са ги приели за свои религиозни пастири; учители в сферата на езика, писмото, знанието, изкуството; нравствени водачи и законотворци в реалния живот.

8. ПРОИЗХОД НА КАДЪМ. ПРОТОТИПНОТО СВЕЩЕНО ПИСМО И НЕГОВОТО РАЗПРОСТРАНЕНИЕ

В параграф 3 споделихме нещо за генеалогията на Агенор и Кадъм. А именно, че Агенор е внук на бог Хор от дъщеря му Либия, следователно Агеноровите деца Тасос, Кадъм, Киликс, Финикс и Европа са правнуци, т.е. кръвни потомци на Дионис/Хор (вж. **Генеалогична схема 3**). А това значи: първосвещеници на *Слънчевия култ*, посветени в херметичното знание на *Дионисовите мистерии*, което задължително включва писмеността. Ясно е, че произходът на Кадъм е от съществено значение за решението на въпросите около *прототипното азбучно писмо*.

Генеалогична схема 3. Потомците на Дионис/Хор от дъщеря му Либия.

Хипермнестра + Линкей
цар на Аргос

Минос Рамадант Сарпедон
цар на о. Крит

Абант + Аглая

Евридика + Акрийс Пройт + Сфенебея
цар на Аргос цар на Тиринт

Пройт + Даная Лисипа Ифиноя

Персей

Следователно Агенор е приел *знанието* и *писмото* (предавани по наследство от баща на син) от дядо си Дионис/Хор. С други думи *финикийската азбука* е дошла от Египет. *Финикийската азбука* е всъщност *бохарската*, но преименувана и използвана на територията на Финикия. Ето как пъзелът се подреди с помощта точно на *бохарското писмо* – храмово, т.е. свещено писмо на коптите, което им е наследство от египетската древност и предшества *финикийското* и *елинското*.

Разбира се, *първичната бохарска азбука* не е имала точно същите графични форми и вид, в който са я използвали коптите във вековете преди и след Христа (вж. по-долу **Таблица 2**). Тя е имала по-архаичен вид, но не по-малко свършен, имайки предвид уменията на нейните творци – боговете Дионис/Хор и Хермес/Тот.

Нека повторим пак и уточним хронологията и етапите на развитие на *първата в света фонетична азбука – бохарицата*, – послужила за прототип на всички останали азбуки:

1. *свещено писмо* на младите богове Дионис и Хермес в Тракия (IX хил.пр.Хр.), наследено от Дионисовите мисти Харопс, Еагър и Орфей (VIII хил.пр.Хр.), и разпространено сетне посредством Дионисовите свещенодействия в областите Мизия и Дакия;
2. същото писмо вече на зрелия Дионис в Египет (IX хил.пр.Хр.), посветен там под името Хор/Хар – от което получило названието *бохарско* (бо-хар, т.е. „бог Хар“);
3. *бохарско писмо*, което Хоровият внук Агенор, син на Либия, наследил от Египет и ползвал във Финикия (VIII хил.пр.Хр.);
4. същото писмо, наречено *финикийско*, което Агеноровият син Кадъм пренесъл в Елада (VIII хил.пр.Хр.); самият Кадъм го допълнил с три букви, а тракийският мист и поет Лин го украсил графично;
5. *финикийско писмо*, пренесено от тирсените/етруските в Италия (III-II хил. пр.Хр.); там е преименувано на *етруско*, а когато го възприели латините (II-I хил.пр.Хр.) – на *латинско*;
6. *бохарска азбука*, която епископ Улфила взел от град Александрия, превел християнските канонични книги на мизийски/български език и въвел, посредством тях, през 348 г. новото богослужение в своя епископат, обхващащ Мизия и Дакия /“Солунска легенда“ – В: **Йордан Иванов**. Северна Македония. С., 1906, с. 63-65; **Филосторгий**, II, 5. – В: **Г.Ценов**. Произходът на българите. С., 2005, с. 248, 249; **Йордан**. За произхода и делата на гетите, 267. – В изда-

нието: **Йордан**. О происхождения и деяниях гетов. Getica. М., 2001. – Електронна публикация: <http://www.krotov.info/acts/06/iordan/iordan01.html/>;

7. **кирилица**, съставена около 890 г., на основата на *Улфиловата азбука*, от Климент Охридски, по искане на княз Борис-Михаил, за нуждите на богослужението в България /„**Пространно житие на Кирил**“ – В: Христоматия по история на България. Т.І. Ранно средновековие (VII-XII в). Съст. **Петър Петров, Васил Гюзелев**. С., Изд. НИ, 1978, с. 278/.

Съпоставка на горепосочените азбуки, които представляват етапите на развитие на *фонетичната азбука Бохарица*, е направена в **Таблица 2**.

Таблица 2. Графичните знаци на древните азбуки:

1. Коптска (Бохайрска), 2. Българска-руническа (Бохарска) от Мурфатлар, 3. Финикийска (Бохарска), 4. Тирсненска (Етруска), 5. Ранна Латиница, 6. Латиница 7. Старогръцка.

1	2	3	4	5	6	7
А алфа	Ⲁ а	Ⲁ алеф (бик)	A	A	A	a, α
В бета	Ⲃ б	Ⲃ бет (дом)	B	B	B	b, β
Г гамма	Ⲅ, Ⲅ в (дигама)	Ⲅ гимел (камила)	C	C	C	c, γ
Д далда	Ⲇ, Ⲇ г	Ⲇ далет (врата)	D	D	D	d, δ
Е ей	Ⲉ, Ⲉ д	Ⲉ хе (прозорец)	E	E	E	e, ε
З су	Ⲋ, Ⲋ, Ⲋ е	Ⲋ вав (кука)	F	F	F	f, ζ
Зета	Ⲍ йе	Ⲍ заин (оръжие)	I	Z	G	h, η
Н ета	Ⲏ ж	Ⲏ хет (стена)	Ⲏ	H	H	h, θ
Тета	Ⲑ з	Ⲑ тет (отец)	Ⲑ	I	I	I, ι
Й йота	Ⲓ дз	Ⲓ йод (ръка)	I	K	J	j, κ
К каппа	Ⲕ и	Ⲕ каф (длан)	K	L	K	k, λ
Л лола	Ⲗ кх	Ⲗ ламед (гега)	L	M	L	l, μ
М ме	Ⲙ, Ⲙ к	Ⲙ мем (вода)	Ⲙ	N	M	m, ν
Н не	Ⲛ ла/ал (л)	Ⲛ нун (змия)	N	O	N	n, ξ
Кси	Ⲝ, Ⲝ м	Ⲝ самек (стълб)	Ⲝ	P	O	o, ο
Оу	Ⲟ, Ⲟ, Ⲟ н	Ⲟ айн (око)	O	Q	P	p, π
П пи	Ⲡ, Ⲡ о	Ⲡ пе (уста)	P	R	Q	p, ρ
Р ро	Ⲣ, Ⲣ п	Ⲣ сан (папирус)	M	S	R	r, σ

С семма	ϣ, ϣ, ϣ ρ	Φ коф (ухо)	Q	T	S	s	T, t
Т тау	Ε, Ο, Χ с	Λ реш (глава)	P	V	T	t	Y, u
У ху	Ϟ т	W син (зъб)	ς	χ	U	u	Φ, φ
ς фи	Υ, ϝ у	Χ тау (кръст)	T	V	v	X, x	
Χ кхи	Φ ф	V	W	w	Ψ, ψ		
Ψ пси	Ϟ, ϣ, ϣ х	S	X	x	Ω, ω		
W ша	Ϟ ц	Φ	Y	y			
W шай	Ϟ ч	Ψ/	Z	z			
Ч фай	ϣ ш						
ϣ хай	Ϟ тх						
ϣ хори, гори	ϣ щ						
ϣ дандиа	ϣ ъ						
ϣ кима	ϣ ъ						
ϣ ти	ϣ ае						
ρ псис анше							

Източници: <http://www.omniglot.com/writing/coptic.htm>; http://en.wikipedia.org/wiki/Coptic_alphabet; **Петър Добрев.** Inscriptions and Alphabet of the Proto-Bulgarians. II. Proto-Bulgarian runic inscriptions. 4. General overview of the inscriptions from Murfatlar. – В: http://www.kroraina.com/pb_lang/pbl_2_4.html; http://en.wikipedia.org/wiki/Phoenician_alphabet; История на света в 20 тома. Т. II. Прев. от англ. **Ал. Николов.** Абарар холдинг в София – Тайм лайф в Амстердам, 1995, с. 114; http://en.wikipedia.org/wiki/Latin_alphabet; http://en.wikipedia.org/wiki/Greek_alphabet;

9. БОХАРИЦАТА И БЪЛГАРИТЕ

И накрая да изясним проблема с идентичността между названието на писмеността *бохарица* и българския етноним *българи*, чиято архаична и по-достоверна форма била *балхари/балкари/балкхари*, държавата им носела името *Балхара/Балкхара* (на гръцки *Бактрия*), а столицата им – името *Балкх (Бактра)*.

Според древната традиция **племената са почитали богиня-майка или бог-отец, които считали за свои родоначалници и възприемали името им за свой етноним**, отличаващ ги от останалите племена. Всъщност истината е, че не цялото племе, а само неговата жреческо-царска каста, е носела кръвта на бога-родоначалник.

Следва въпросът: кое божество се крие под епонима *балкхари*?

Ако въпросът се постави по този начин, неговият отговор не е труден. Излиза, че трудността през всичките тези години на търсене *етимологията на*

българския етноним се е дължала на неправилното поставяне на въпроса, а именно, че етнонимът не е виждан като произведен от име на бог, т.е. епоним.

Балкхар се състои не от едно, а даже от две божествени имена на *божия син*: трако-римското *Бак(х)* и египетското *Хар*. При това в *Бакх* е вмъкната съставката „л“ или „ал“, със значение „бог“. Това е станало, като от израза *Ал Бакх* („Бог Бакх“) чрез метатеза се е образувала думата *Балкх*. И така, пълният двоен епоним *балкхар* (Балк-Хар) следва да се чете „Бог Бакх-Хар“.

Същата етимология има названието *бохаирски диалект/бохаирско писмо* – един свещен реликт на коптите и на Египет. Архаичната форма *бохар* се е променила под арабско влияние в *бохаир*. А както споменахме в предишния параграф, названието *бохар* се явява съчетание от думите „бо“ – „хар“, образувачи израза „бог Хар“, като *Хар* е била в Египет една от формите на името на бог Хор. Кратката именна форма *Хар* е влизала в състава на по-добре познатите имена на божия син: *Харпократ* и *Харзомтус* (храм на Хатор в *Дендера*).

Остава да кажем нещо и за арабската дума *бохайра* („езеро“). Разбира се никой народ няма да назове свещения си език и писмо на съществително нарицателно име, дори то да означава „езеро“. Както посочихме, в древността етнонимът задължително е копирали името на бога-родоначалник на племето. Но тъй като богът-отец е дал на народа си познанията за култа, храма, законите, градоустройството, изхранването и т.н., т.е. цялото знание, заедно със средството, което да го съхрани за потомството, а именно – писмеността, – то храмовият език и писмо обикновено също приемат името на родоначалника, дублирайки етнонима.

Следователно *бохаирски/бохарски език* няма как да произлиза от арабската дума *бохайра* („езеро“), а произлиза от израза *Бо Хар*, т.е. „Бог Хар“. Самата дума *бохайра* има същата етимология. Това може лесно да се провери чрез съпоставка с етимологията на думата в българския език – *езеро*, в старобългарския и руския – *озеро*. Последната буквално произхожда от божественото име *Озер/Озир* – *Озирис*.

Както и думите *извор* и *извира*, съдържащи смисъла „Изида ври“. Защото *изворът* е бил считан за земна утроба на Богинята-майка, която ражда, бълва животелна вода, за да утолява жаждата на всичко живо. Такъв смислов заряд носи и названието на една от посоките на света – *изток*, – източникът, звездата Сотис (астралният образ на Изида), раждаща всяка сутрин слънцето – божия син Хор.

Езерната повърхност е огледало за небето: езерото е земният аналог на небето, както огънят (Ог-Ан = „Небесен бик“) – на слънцето. Логично, защото *слънце-небе* е астралният образ на четирима богове-отци: Атон – Ра – Озирис – Хор.

И така, оказва се, че етимологичната свързаност между коментираните думи има за първопричина *божествено име*, морфологично ядро (яйце), чиято митологична значимост е породила една неизчерпаема потенция да словообразува, да формира в древните езици големи групи от омоними, чиято семантика витае в различни посоки: например в нашия случай названия за *език*, *писмо*, *епоним*, *езеро*, а иначе и много други. Другите няма да обсъждаме тук; достатъчно е да се замислим колко думи и термини са произлезли от божествените имена *Бакхус*, *Митрас*, *Хар*, *Хор*, *Хонсу*, *Конс*, *Колад*, *Ярило*, *Святовит*, *Даж-бог*, *Шива* (*Сива*), *Суря* – все имена на божия син Дионис.